

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2 10— "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Un testament

Se cunosc cazuri destule când, la deschidere de testamente, ies la iveală lucruri surprinzătoare; se descoperă, de pildă, că răposatul posedă bunuri pe cari nu i-le bănuia nimeni, — lucru norocos pentru moștenitori, îndeobște însă destul de indiferent pentru cealaltă lume afară doar de interesul curiozității.

Dar iată că se întâmplă un asemenea caz și cu un testament... politic. Baronul Desideriu Bánffy, ar fi lăsat, se zice, moștenire niște *idei*, pe cari, cât timp a trăit, nu i le prea cunoscuse nimeni. *Se zice*, — fiindcă până la ora când scriem acestea, autenticitatea testamentului e contestată, și rămâne ca dr. Funder, redactorul ziarului „Reichspost“ să producă abia de aici înainte documentele, prin cari să se stabilească definitiv autenticitatea celor publicate de dânsul.

Totuși, credem că oarecari comentarii asupra presupusului testament nu vor merge în pagubă, chiar și dacă autenticitatea lui va rămâne și mai departe îndoieală. Căci, în definitiv, ideile exprimate într'ânsul nu sunt nouă; sunt și alții cari le-au avut și le au, fără ca pentru aceasta să fi așteptat să le moștenească tocmai dela baronul Bánffy. Dar firește că venind dela acesta, cu limbă de moarte, ele pot dobândi un interes ceva mai deosebit.

Pentru noi interesul stă mai ales în acele paragrafe ale testamentului publicat de d-rul Funder, în cari se vorbește despre chestiunea naționalităților. Ideile, și chiar făptuirile, baronului Bánffy, în tot

decursul vieții lui pământești, în această chestiune, cine nu le cunoaște? — Ei bine, din lumea cealaltă, unde baroniile nu mai contează, Desideriu Bánffy grăește conaționalilor săi cu totul altminteri; — s'ar zice o spovedanie și o pocăință de ceasul din urmă.

„Progresul Ungariei cere neapărat împăcarea naționalităților“... Mai e vorbă? Este totuși o mulțumire să auzi, măcar de pe patul de moarte, o asemenea mărturisire din partea unuia din cei cari au fost cei mai aprigi discipoli și partizani ai ideii, nu de *împăcare*, ci de *zdrobire* a naționalităților...

Dar aci vine apoi problema cea grea, întrebarea cea mare: *Cum* se va putea ajunge la această împăcare, în ce chip se va putea ea realiza?

Soluția din testament face parte iarăși dintre acelea cari s'au repetat și de alții, până la sațietate. Românului, ca și Slovacului, nu-i trebuie altceva decât administrație bună și rezolvare pe sfânta dreptate a principilor pentru cari se judecă înaintea tribunalelor. Dacă i-le vei da pe acestea, el va fi mulțumit și nu va cere mai mult. Românul, ca și Slovacul, nu are necesitățile lui sufletești deosebite, — acestea și le poate adapta perfect celor ale „națiunii unitare“. Inșă, nu trebuie să-l șicanezi în daraverile lui, nici să lași să se întărească într'ânsul credința că ar putea pierde vr'un proces numai fiindcă nu face parte și el din națiunea alcătuitoare de stat; căci atunci se sperie, nu-l mai poți domestici, și-l vezi căutându-și refugiul în tabăra „agitatorilor“.

Cam astfel reies lucrurile și din ideile

de ultima oară lăsate moștenire de fostul sdrobitor de naționalități (al doilea după Coloman Tisza) — celor cari vor vrea să le mai primească. Bineînțeles că noi nu ne vom apuca să polemizăm cu testamente, — dar ne gândim la câtă frământare stearpă poate să dea naștere răspândirea unor asemenea credințe și iluzii...

A despărți poporul de conducătorii lui, a rupe legătura sufletească dintre dânsii, — acesta e visul multor politicieni din Ungaria. Și trebuie să se mire orice om cu judecată după rostul ei, cum atâtea experiențe nu i-au putut convinge despre zădărnicia unor asemenea încercări... Când fiecare dintre dânsii, și de atâtea ori, a putut vedea că poporul se rupe, dimpotrivă, de către aceia dintre cărturarii lui, pe cari pomeniții politicieni reușesc să-i câștige pentru ideile lor mărturisite și pentru scopurile lor ascunse.

Administrație bună, justiție adevărată... Macar dac'ar fi și atâta! Mărturisirea că astăzi *nu sunt*, e prețioasă. Dar omul n'are numai daraveri cu administrația și procese pela judecătorii. Viața lui politică, și națională, nu se reduce numai la acestea, — și vedeți, de geaba e toată chibzuiala după manevrări și întorsături, — Românul, ca și Slovacul, aceasta o vrea: viața lui politică și națională integrală.

Dar poate că însemnătatea de căpetenie, pentru politica ungurească, a testamentului lui Bánffy stă în altceva, și anume în pasagiul în care, în legătură cu chestia naționalităților, pune „pacea cu Dinastia“...

Acțiune interesează răsunetul pe care ideile din testament, în această privință, îl vor avea în opinia publică ungurească.

Citiți-le la drum

de Ion Minulescu

In loc de prefață

Citiți-le la drum, căci de pe drumuri au fost culese și în timpul scurtelor mele popasuri au fost constituite și scrise așa dupăcum le veți citi mai jos.

În ele, nu veți găsi nimic mai mult, decât ceea ce ochii noștri, au privit poate, cu mult mai înainte mea. Impresiile de călătorie sunt totdeauna aceleași — aceleași, ca și natura însăși. Și dacă unele diferă de altele, vina nu este decât a aceluia, pe care urechea și ochiul îl minte și îl înșală mai mult de cât pe un altul.

Citiți-le dar pe aceleași drumuri, de pe cari au fost culese, citiți-le în timpul scurtelor voastre popasuri, și citindu-le, gândiți-vă la cei cari trecând pe acolo ca și mine, ca și mine s'au putut înșela și culege altceva, decât ceea ce v'ar fi plăcut poate vouă..

Hipocriful suspect

Hipocriful suspect — dupăcum îl numește Maurice Maeterlinck — stă biniștit în fața porței.

Dacă nu i-ai cunoaște capriciile sufletului său complicat, straniu și misterios, n'ai bănu

pentru nimic în lume, că această masă greoaie de fier, la cea mai mică atingere a unei mâini pricepute, este capabilă să respire, să se miște, să sboare, și cu inteligența animalului, care își cercetează drumul cu ochii, să evite obstacolele ce-i ies în cale, să și încetineze goana la cotiturile drumului și să se ia la întrecere cu vântul pe șoseaua dreaptă și netedă.

Forța celor 60 de cai, zace închisă cu grije în cele 6 cilindre, ascunse la rândul lor în capota posomorită și lungă, ca și botul unei reptile enorme ce doarme nesupărată de nimeni.

Dar liniștea monstrului de fier, este numai aparentă.

Iată-l deci, scuturându-se nervos și șgometos, ca și o ființă hotărâtă să voiască și să poartă.. Iată-l, că voește să pornească... Iată-l pornit!..

E ora 8 și jumătate, dimineața.

136. BC. coboară în a treia viteză bulevardul pe marginea căruia, două rânduri de castani sălbatici, se înădesc parcă unii de alții, ca și cum ar voi să ne astupe pentru totdeauna peisajul, ce se desfășoară în dosul lor. Prin luminisuri totuși, ca și cum ar fi zărite prin niște ochiane de panoramă, apoi din când în când, crâmpene de apă galbenă, murdară, fără cute, fără viață... E Dunărea — *Dunărea albăstră*, pe care poezii au cântat-o fără s'o vadă...

Spre frontieră

Iată-ne pe șoseaua ce duce spre frontieră. Drumul de fier merge paralel cu noi. Suntem așa de aproape unul de altul, și totuși o prăpastie groasă pare a ne desparte..

Deoparte, șinele ce scânteiază obraznice în soare; de altă parte, pământul umilit, bătătorit și frământat fără încetare de copite și roți fără de număr.

Și totuși i-atâta melancolie dealungul acestor două fășii luminoase, ce se întind monofone la nesfârșit, încât ți-s'ar părea, că șinele privesc cu gelozia unei ființe rănită în amorul ei propriu; pietrișul șoselei ce se agită sub cauciucul roților noastre și rogoalele de praf, ce se ridică în urma monstrului de fier cu majestatea crainicului, ce-ar anunța, că pe acolo a trecut *Progresul*.

Faceți loc să treacă stăpânii distanței, ai vitezei și ai timpului!.. Noi nu cunoaștem nici urcușuri obositoare, nici coborâșuri periculoase... Noi nu cunoaștem nici chilometri, nici frontiere... Noi nu cunoaștem decât depărtarea orizontului din fața noastră.. Mai departe, tot mai departe... Mai repede, tot mai repede!..

Și sirena șueră mereu... Șueră majestos și barbar ca și un semnal de luptă... Și copacii din marginea drumului se înfioară par'că, își clatină cu groază vârfurile și în urma noastră privesc nedumeriți ca și în urma unui uragan, ce i-a cruțat și de data asta.

Discurs

restit la congresul Ligei Culturale din Craiova, ținut în 3 Iunie n. 1911

de: VIRGIL ARION,
președintele Ligei.

Am un sentiment de liniște și de tărie sufletească, când mă aflu în adunarea aceasta.

Simt că fac o faptă bună; că lucrez, pe cât stă în puterile mele mărginite pentru un scop mare și frumos.

Nu știu dacă e apropiat — uneori el se pierde și pentru mine în negura depărtării; dar am conștiința că ceva mai înalt nu pot să urmăresc în viață.

N'am multe de spus:

Și de abia îndrăsnesc să prind în cuvinte aspirațiile mele așa e de mare contrastul între ceia ce realizăm și ceia ce dorim.

Dar unele cuvinte trebuie spuse: vorba își are vraja ei; e păstrătoare a simțirii noastre; printr'ansa acelaș gând ne cuprinde, aceiași pasiune ne duce.

Și avem nevoie, domnilor de o pasiune mare care să împace truțiile cele mici, să potolească patimile meschine.

O pasiune care să nu se piardă în abstracțiuni, care să se prindă de ce e viu, de ce trăește cu noi, de ce suferă și plânge alături de noi, care să se miște de ochii cari cată spre noi, de mâinile ce se 'ntind ca să ne cheme.

Concentrându-ne într'o astfel de pasiune mare, vom da o adâncime nespusă vieții noastre; hotărârea și liniștea vor domni în noi; vom putea asprimilor vieții să opunem aspirațiile noastre.

Această concentrare a vieții într'o pasiune mare al cărei obiect e aproape de noi, trăește în viața noastră, ne va feri d'a ne pierde energia în lucruri mici, ne va scăpa de lașitatea supremă: — aceia d'a nu voi.

Nici nu trebuie, domnilor, ca pierzându-ne în aspirații nelămurite să pierdem și sentimentul obstacolelor și să nu luptăm ca să le înfrângem.

Viața e aspră.

Asprimii ei să opunem tenacitatea noastră.

Incercărilor noastre obișnuite se vor deschide căi noi.

Va crește puterea noastră de rezistență contra vieții — va crește și conștiința în noi a valorii noastre; —

Vom deveni astfel stăpâni pe existența noastră și a neamului nostru.

Vom rupe lanțurile vechi, cari ne țin într'o adormire de veacuri.

Pe ce căi să apucăm? Pe orice cale.

Să mergem pe calea cea veche, cea bătută; dar să încercăm să deschidem și căi nouă.

Întreprindem o luptă de liberare, de cucerire a vieții; orice început însă trebuie lăsat să trăiască căci poate să dea roade bune.

Se vor face greșeli; — dar unde e luptă, unde e pasiune se produc greșelile inevitabile vieții și focului luptei, — impetuosității omului care dă și primește lovituri.

Numai lăsând o liberă afirmare personalității fiecăruia, națiunea și cauza națională poate merge înainte.

Numai îndemnând pe fiecare la încercări și avânturi personale putem triumfa.

Cauza e a tuturor și ca să meargă înainte e nevoie de o izbucnire continuă de viață originală.

Numai astfel vom ajunge la adevărata cultură pe care o urmărim cu toții. Căci cultura însemnează înainte de orice afirmarea personalității tale, a autonomiei tale pe toate căile — însemnează în ultima analiză — libertate, libertate pentru tine, libertate pentru neam.

Unitatea culturală nu poate rezulta decât din armonizarea tuturor libertăților, tuturor personalităților independente, multe într'un ideal comun.

Și de aceea de o cultură românească adevărată, independentă nu se va putea vorbi cât timp mare parte din neamul nostru va fi sub jug.

Neavând libertate nu poate avea Românul din Ungaria dezvoltare independentă, proprie, autonomă, nu poate avea cultură.

În mijlocul culturii maghiare Românul rămâne un desrădăcinat.

Nu numai fericirea lui e slăbită, dar și puterile lui de viață și darurile cu care D-zeu l-a înzestrat sunt întunecate.

Într'o atmosferă de dușmănie, de pismă, de bănuială, sentimentele lui cele mai intime sunt înjosite.

Ii trebuie aerul curat și răcoros al libertății ca să se înalțe stejarul falnic.

Până atunci viața lui e o minciună — ceva care e străin pentru el, care nu e în acord cu simțirile lui cele mai adânci — un simulacru de viață.

Cultura românească nu va da tot ce poate decât în ziua când toți oamenii vor fi liberi.

Congresul Ligei Culturale

(Dela trimisul nostru special)

Craiova, 21 Maiu 1911

I.

Primirea — Te-Deum-ul — Raportul secretarului general pentru activitatea anului trecut — Masa comună

Din toate unghiurile țării, delegații secțiilor „Ligei Culturale“ s'au adunat iar în consfătuire — în cetatea Banilor.

Sub steagul culturii românești, — care are aceleași trei culori la vederea cărora tresare orice suflet românesc — au venit la Craiova, în numele acelorași nădejdi, ligiști noi și veterani din fundul Moldovei, din Dobrogea, din toate orașele, din unele târgușoare și sate chiar...

Vineri, la 4 și jum. p. m., s'a făcut în gara Craiovei, primirea grupului celui mai însemnat al delegațiilor sosiți din întreaga Românie.

Primirea s'a făcut de cătră secțiunea din Craiova, una dintre cele mai tari și mai bine organizate — și un numeros public craiovean cu muzica militară în frunte.

La sosirea trenului în gară, d. Nicolae Romanescu, președintele secțiunii craiovene, urează printr'o caldă și însuflețită cuvântare, un bun sosire și muncă spornică delegațiilor.

Mai rostesc cuvinte de bună venire părințele Lungulescu în numele comitetului de pri-

La Porțile de fier

Ajungem la Porțile de fier.

Sugrumată de cele două șiruri de munți ce par'că voiesc la rândul lor s'o despartă în două, Dunărea până aci liniștită, începe să se agite.

Încrățiturile apei își schimbă culoarea, după adâncimi. Pe ici, pe colo, câte un colț de stâncă apare din mijlocul Dunărei, scuturându-se par'că de apa de pe el, sclipește două-trei clipe în bătaia soarelui și în urmă dispăre iarăși, înghițit de imensul ce înaintează leneș, greoi și zgornitos.

Muzica asta uniformă, îți frământă în mod ciudat urechea neobișnuită. Aștepti par'că să se întâmple ceva — o surpriză, pe care nu o poți ghici, dar pe care o dorești, ori care ar fi ea. Din timp în timp ai impresia, că te găsești în fața unei enorme cortine, în dosul căreia se pregătește în grabă o premieră — o reprezentație de gală.. Antractul însă se prelungește la infinit...

Și acelaș sgornot surd de măsele neobosite, ce rod și nu mai sfârșesc de mistuit, se ridică din valurile Dunărei până în creștetul munților, pentru a se coborî din nou de unde a pornit.

La Vârciorova, ni-se liberează bilete de liberă trecere.

Câțiva pași încă și iată-ne dincolo de păraul Bahna... iată-ne între cele două porți vârgate cu culori diferite.. În urma noastră Oltenia; în fața noastră, Banatul.

Instinctiv atunci, ne întorcem ochii spre

vârful stâlpului înfipt în curtea pichetului de găniceri, din înălțimea căruia, colorile naționale, ne petrec cu aceleași făfături obișnuite, în care ce-tești par'că gestul hotărât al unei mari pasări de pradă.

La câțiva pași de noi, în vârful unui stâlp identic, se agită colorile Ungariei. Ploaia și vântul însă, le-au zdrențuit și le-au transformat pe câte-și trele într'un alb murdar, pe marginile căruia roșul și verdele abia se mai recunosc.

Și atunci înțelegem pentruce tricolorul nostru făfăie cu atâta mândrie sfidând împrejurimile ca și cum ei singur ar stăpâni pe tot cuprinsul ochilor.

Sămăne visuri de peregrini!..

Spre Orșova

136. BC. sboară spre Orșova cu repeziciunea amețitoare a unui bloc de stâncă rostogolit dintr'un vârf de munte

Soarele a început să ardă. Aerul însă, izbit cu putere de monstrul de fier, se agită rece în jurul nostru clătănind frunzele plopilor neasâmpărați și umflându-ne iache-ponssierele albe și ușoare ca și praful, pe care jumătate îl ducem cu noi.

Voluptatea vitezei se strecoară par'că printre dinții noștri încheștați, ca și un elixir dătător de forță și de viață nouă. Voluptatea vitezei ne umflă piământii și ne crispează degetele în propriile noastre palme. Simțim cum pulsul ne bate tot mai

repede, tot mai grăbit și degetele noastre mai reci ca de obicei, se încheștează tot mai puternic și mai departe par'că pe nevăzutele frâne ale timpului și ale distanței.. Și voluptatea vitezei ne îmbată și ne amețește... Și voluptatea vitezei se întrupează par'că alături de noi, într'o ființă ciudată, care cu o mână ne mângie obrajii, iar cu cealaltă ni-i sgârșie până la sânge!..

Iată Parcul Coroanei. Într'un pavilion al parcului a fost găsită coroana Ungariei, pe care Kossuth o ascunsese în timpul revoluției dela 48. Și Coroana Sfântului Ștefan, a rămas de-atunci cu crucea strâmbă, din cauza nebdăciei celor, cari își luaseră însărcinarea s'o păstreze și s'o ferească de furia Austriacilor.

Orșova...

Traversăm orașul liniștit și aproape pustiu. Șueratul sirenei, răsună sfâșietor ca strigătul de groază al unui om închis de viu într'un cavou...

Ferestrele încep atunci să se deschidă în grabă, capetele blonde apar speriate pe la geamuri și ochii albaștri ne petrec nedumeriți până ne pierdem după cotitura străzii.

La marginea orașului, două cătane — doi Români — își scot bonetele și strigă în gura mare: *Să trăiască domni din România!*

După ce ne-o fi cunoscut?

Șoferul se întoarce spre noi și ne explică:

— Fiind-că ținem dreapta; în Ungaria se ține stânga!..

mire și d. Mircea Constantineanu, primul ajutor de primar al orașului.

În aceeași zi, noaptea, încă un tren, iar a doua zi altele două, au tot adus delegații și membrii ai secțiilor din țară, făcând din congresul acestui an unul din cele mai cercetate.

Sâmbătă la 10 dim. având în frunte muzica militară și steagurile secțiilor craioveană și ploesteană, ale Ligei, congresiștii au mers în corpore, dela sediul Ligei la biserică Madona Dudu. În curtea bisericii patru preoți au oficiat un Te-Deum, pe care, fruntașul Ligei craiovene, părintele Lungulescu l-a încheiat prin câteva cuvinte cu adevărat înălțătoare de inimă.

*

Dela biserică, cortegiul s'a dus la liceul „Carol I”, unde, după ce s'a constituit biroul d. Protopopescu, directorul liceului a salutat pe congresiști în numele corpului didactic și al elevilor și în numele culturii, pe cari ei, în primul rând, sunt chemați s'o servească.

După câte-va cuvinte de mulțumire ale d-lui Virgil Arion, președintele comitetului central și al congresului, d. N. Iorga secretarul general al „Ligei”, dă citire unor telegrame primite, apoi citește următoarea telegramă pentru M. S. Regele Carol I.

„Congresul din Craiova, al Ligei Culturale, trimite Regelui venerat și glorios, către care se înalță cu mândrie cugetul unui neam întreg în tot cuprinsul pământului locuit de Români, cele mai respectuoase omagii, dorind, în avântul speranțelor noastre, ca dinastia neatârării României să rămâie în istorie și ca dinastia triumfului întreg al dreptății neamului nostru”.

Urmează cuvântarea d-lui Virgil Arion, președintele Ligei — o cuvântare înțeleaptă și frumoasă — o strălucită profesiune de credință în materie de cultură — (publicată tot în acest număr al ziarului nostru. N. R.)

Apoi d. N. Iorga, secretarul general, citește raportul său pentru activitatea secțiilor „Ligei” pe anul trecut.

Face, fără cruțare, constatarea că s'a făcut mai puțin decât se cuvinea și se putea face. Trebuie să dispară din mintea oricui „concepția cu totul greșită că Liga ar fi numai o tovărășie de oameni cu bune sentimente naționale, cari se adună, din când în când, pentru a face dovadă publică a acestor sentimente”. Raportul constată la unele secții lipsa unei activități îndestulătoare de *luminare* și *organizare*. „Liga nu trebuie să pregete a cere oricui banul, pe care nici odată omul nu-l are numai pentru sine, ci, venind din colaborația muncitoare a celorlalți, e dator să țină seamă și de nevoile acelorora”.

O activitate laudabilă sau mulțumitoare se atribuie secțiilor din *București*, *Ploiești*, *Galați*, *Craiova*, *Zimnicea*, *Bechet*, *Bârlad*, *Piatra-Neamț*,

Câmpina, *Topologu* (sat) șcl. Vre-o patru secțiuni sătești s'a mai întemeiat anul acesta.

Între mai multe puncte din programul de activitate, propus de congresul anului trecut dela Ploiești, a încercat și a avut rezultate frumoase, primul concurs de porturi românești ținut vara trecută la Câmpina.

Se mai pomenesc apoi daruri din partea d-lor dr. Angelescu, Dimitrie Tacu și C. Basarab-Brâncoveanu; festivalele regulate ale comitetului central ori ale secției bucureștene, sărbătorirea zilei de 3/15 Maiu de către secțiunea din Târgoviște împreună cu societatea „Carpații” — demisia d-lui Sava Șomănescu din președinția comitetului central și înlocuirea d-sale prin d. Virgil Arion.

Se mai pomenesc întrunirile (ca acelea care au avut loc cu prilejul sălbătăciilor dela alegerile ultime din Ungaria) excursiunile făcute, publicațiile tipărite și ajutoarele date pentru studii.

Cu expunerea situației financiare a instituției pe anul expirat s'a încheiat prima parte din activitatea congresului.

La ora 1 congresiștii s'au adunat la o masă comună unde ca de obicei s'au ținut toasturi, cari au dovedit și ele că publicul de astăzi se lasă tot mai greu ademenit de vorbele mari și că încearcă să cugete mai serios și prin faptă, să dea gândurilor viața cea adevărată.

II.

Desbateri asupra raportului secretarului general. — Propuneri. — Întregirea comitetului.

La ora 3 p. m. congresiștii se găesc iarăși în amfiteatrul liceului „Carol I.”, iar la masă biroul format ca și înainte de prânz, din dd. Virgil Ariou, Nicolae Romanescu, părintele Chirică, inginer Lucaciu, cari sunt președinți: la comitetul central, la secția din Craiova, la secția din Ploiești și la secția din Slănicul Prahovei, și secretarii dd. Dumitru Munteanu și T. Popescu.

Mai mulți congresiști cer schimbarea ordinei de zi și anume, aducerea mai multor propuneri pentru activitatea viitoare a „Ligei”, înaintea discuției asupra raportului.

Pentru cine a mai luat parte la congresele Ligei o constatare se impune: aceste adunări, tot mai cercetate în fiecare an, dovedesc o schimbare tot mai simțitoare a mentalității celor ce luptă pentru idealul de cultură unitară. Această cultură românească capătă pentru toți, din zi în zi un înțeles tot mai bogat și mai adevărat. *Cultura*; ea e țaria noastră, a acelor strănși sub steagul desfășurat de Ligă și tot cultura românească e arma noastră. Ea e cel mai curat zâmbet, cea mai vie lumină, care trece dela unul la altul pentru țaria și înaintarea ne-

mului nostru întreg. Cultura națională desfășură și încheagă puterile ascunse din sufletul unui neam și tot pe cultura națională se întemeiază puterea unui stat.

Vorbele mari se pare că au dispărut cu totul dela Ligă și a venit în loc orientarea, în-sufletirea curată și munca. În acest înțeles a stârnit aplausele tuturor celor de față părerea d-lui Iorga că nu poate fi nici însufletire nici dor de luptă și nici mai cu seamă lupta însăși pentru nevoile cele de căpetenie ale Românilor apăsați, câtă vreme nu-i cunoaștem pe ei, nu le cunoaștem durerile.

Astfel înțelese problemele Ligei, congresele ei anuale ar putea deveni un adevărat parlament al culturii românești.

De rândul acesta, câteva secțiuni au venit cu propuneri formulate — izvorite din dorul de a contribui la întărirea instituției, de a îndeplini o datorie.

Din păcate aceste soluțiuni, ca și în trecut tot mai suferă de unele lipsuri inerente unei orientări necomplete, unei lipse de aprofundare a problemelor noastre de cultură.

Secția din Giurgiu aduce prin d. Parizianu, președintele ei mai multe propuneri și anume: comitetul central să dea un concurs permanent, prin conferențieri și artiști șezătorilor literare, pe cari le-ar ține secțiunile. D. N. Iorga face observarea, că secțiile nu se prea adresează pentru așa ceva — și dacă secția Giurgiu a rămas anul acesta fără conferențiar, e că d. Virgil Arion, căruia i-s'a solicitat conferența, a fost în absolută neputință de a se duce la Giurgiu, lucru, pe care l-a comunicat, de altfel, giurgiuvenilor.

Întreg congresul însă aplaudă această dorință a secției din Giurgiu, și, în aplause, se poate ceti aceeași dorință și la alte secțiuni. Se mai propune convocarea de 2—3-ori pe an a președinților de secțiuni la București — ceace, după multe păreri, ar înălța multe greutăți între cari cheltuelile și depărtarea.

Se mai propune mărirea la jumătate a dreptului secțiunii din încasări pentru nevoile culturale ale localității și îndeosebi pentru bibliotecă.

Se mai vorbește de serbarea zilelor însemnate în trecutul românesc. Fără îndoială, că secțiile, cari nu serbează regulat aceste zile, sunt vinovate, întrucât le-o spune și statutul precis, iar comitetul central a dat instrucții și indemnuri de atâteaori...

Un congresist cere să se serbeze împlinirea celor 100 de ani dela răpirea Basarabiei.

D. Iorga răspunde, că un popor nu poate să sărbătorească decât amintirea faptelor de vrednicie, cari au adăogat ceva la patrimoniul nostru și cari pot fi un îndemn pentru viitor. Iar de a fi să plângem pentru toate durerile cu-

Kazane

Soseaua se lasă din nou pe marginea Dunării. Dealurile cresc, pădurile de stejar ne ies înainte, iar în urma noastră, șirurile de plop se învâluiesc în praful și albastrul spălăcit al orizontului.

Ajungem la localitatea numită *Kazane*, după ciudatele aspecte, pe care le ia albia Dunării.

Văitorile mari de apă, se învârtesc lence ca niște enorme vase scufundate acolo de brațele uriașilor din alte vremuri. Privit după șosea, nivelul apelor prezintă aspectul unor trepte lichide, pe care Dunărea le coboară cu greutatea unei înspăimântătoare reptile rănită.

Pe țărmul sărbesc, la înălțimea unui metru de la suprafața apei, se văd urmele șoselei romane, pe care împăratul Traian o săpase în stâncă pentru a-și trece legionarii în Dacia. Apele însă, au mâncat-o, și din șoseaua de acum 1000 de ani, n'a mai rămas de cât o dără neagră, asemenea unei urme de pensulă.

Pe măsură ce înaintăm, șoseaua se strâmtează. Stâncile se apleacă uimite parcă de-asupra noastră și 136 BC se strecoară cu băgare de seamă ca pe sub baldachinul verde al unui pat fără margini.

Peisajul se schimbă cu repeziunea unui clișeu cinematografic. Șoseaua șerpuește la infinit, după capriciile Dunării și al munților, ce par pe

alocuri că se dau înapoi speriați pentru a reveni din nou să-și spele poalele în apele vecinice, gâlbue și murdare ale Dunării.

La kilometrul 101 ne oprim.

De aci înainte începe șesul și șoseaua lasă malul Dunării, pentru a se îndrepta spre nord.

Spre Mehadia

Ora 12.

După trei ciasuri și jumătate de drum, iată-ne din nou la Orșova Traversăm orașul cu obloanele lăsate și cărciumile goale și cotim pe șoseaua ce duce la Mehadia.

Sirena începe să șuere din nou. Cei dinaintea noastră, se dau cu groază înlături. Căi se sprie, sforăie și se ridică în două picioare. Mai filosofi decât cai însă, boii își continuă drumul lor, plimbându-și alene capul dela dreapta la stânga și privind cu ochii lor plini de blândețe, năluca albă de praf, ce se strecoară cuminte pe lângă ei și dispăre în lungul șoselei.

Iată râul Cerna, limpede și curat ca apa dintr'un pocal de cristal.

Mehadia, cu vilele ei cochete și înalte, începe să-și sclipească acoperișurile printre luminisuri

Automobilul local — un fel de jucărie pentru copii până la 6 ani — pâfaie greoiu fără să reușească a se mișca din loc. Cele două doamne dinauntru, ne privesc cu ochii galeși cum le tre-

cem prin față fără să le întindem o mână de ajutor.

E ora mesei însă, și ne este foame. Ne este foame și la Mehadia se mănâncă admirabil.

După masă, urcăm într'o trăsură malul Cernei până la Crucea Ghizelei.

Vizitiul, un băiețuș de 14 ani, este Român și are chef de vorbă fiindcă și noi suntem tot de-ai lor... Și vizitiul lasă în voia lor caii care știu drumul mai bine ca el și începe să ne povestească de vremurile pe când trăiau încă hoții din Peștera de lângă Mehadia, de Ghizela fata împăratului care a stat la Mehadia cu bărbatu-său, fiindcă nu avea voie să stea la curtea din Viena, de împărăteasa Elisabeta asasinată la Geneva și de d. Koloșvary administratorul hăilor care a zidit pe vârful muntelui un castel pentru fiică-sa Irena.

Ne oprim la cascada să privim păstrăvii care sar din apă până la înălțimi de câte un metru, apoi la cele șapte izvoare din care apa țâșnește caldă și îmbibată de pucioasă și în fine la placa comemorativă fixată în stâncă până unde împăratul Francisc Iosif, cu Regele nostru și cu defunctul rege al Sârbiei Alexandru, s'au plimbat pe jos, cu ocazia inaugurării Porților de fer.

La întoarcere, aleele Mehadiiei sunt inundate de lume. Dela ora 4 după amiază, Mehadia își face impresia unei enorme panorame în jurul căreia se învârtesc toți cei care n'au în buzunar taxa de intrare... Copii, bone, vizitii și soldați..., vânzători de cărți poștale și de ciocolată... și mu-

cari au fost dornice veacurile față de Români din toate ținuturile, ar fi să jelim în fiecare zi.

Se mai propune tot de secția din Giurgiu înființarea unui cor al Ligei Culturale, cu elemente din Capitală; excursii prin ținuturile lozuite de Români pentru cunoașterea lor; apoi se cere, ca să se ia măsuri, ca presa să se ocupe mai mult cu problemele și în special cu activitatea Ligei.

O propunere în adevăr înțeleaptă și foloșitoare, pe care comitetul o primește, e de a se lucra la înființarea secțiilor la sate prin preoți, învățători, prin cercurile lor culturale și prin autorități (ceea ce e mai greu).

Secțiunea din Bechet face prin președintele său încă câteva propuneri, cari sunt mai mult niște îndemnuri pentru comitete, ca și pentru membrii în particular: abonarea ziarelor românești de peste hotare, spre a-i putea cunoaște pe această cale mai bine pe Români subțupați; legături cu băncile sătești, cari ar putea să mărească venitele „Ligei“.

Se trece la discuția activității Ligei pe anul trecut.

D. Iordan Bogdan (dela Turnu-Severin) constată, că o cauză de căpetenie, care face, că Liga are un număr prea restrâns de membri, e politica. În iarna aceasta vre-o 3 luni de zile (schimbarea de guvern și alegerile) aproape o amârșise. Un alt vorbitor, d. general Marcu, cere să se facă rugăciuni la biserică, pentruca să mai scape țara de politică...

D. I. Scurtu propune, ca raportul să se trimită fiecărui membru acasă, mai din vreme, ca să se poată consulta. Mai puține sentimente, discuție multă, așa încât, prin bună înțelegere să se dea toate contribuțiile de idei și de muncă pentru binele Ligei. Să căutăm a interesa mai mult pe scriitori pentru problemele acestei instituții.

D. Al. D. Florescu aduce comitetului mulțumiri, iar pe secții le îndeamnă să-l sprijine cât mai mult.

Se fac din mai multe părți propuneri pentru loterie, pentru desfacerea mai bună și mai repede a biletelor.

D. Brăteanu (Topolog) arată greutatea mari, ce se ivesc când e vorba de a da viață sau de a întreține viața unei secțiuni sătești.

D. Damian Drăgănescu (Galați) propune a se face un regulament, care să hotărască organizarea și activitatea secțiilor. Cere și d-sa conferențieri pentru secții dela centru, orașele de provincie epuizându-și repede conferențierii.

Propunerile făcute se cer în scris de birou, pentru a fi studiate de comitetul central.

Trebuind să se întregască comitetul central cu încă doi membri și un censor, se procedează la alegere.

Sunt proclamați aleși cu mare majoritate de voturi: d. G. Bogdan-Duică și părintele Scriban, membrii, iar d. dr. Ștefan Bogdan, censor.

Cu aceasta s'au încheiat lucrările congresului.

Seara apoi s'a dat în onoarea congresiștilor un festival artistic la Teatrul Național. S'a cântat din instrumente și cu vocea și s'au executat jocuri.

zici care cântă pe ici și pe colo și care îți amintesc caterințele și oamenii de ceară de prin muzele ambulante...

Hotelurile cu stururile lor verzi, privesc posomorite par'că la șirurile de oameni ce trec în sus și în jos fără să se îndepărteze totuși, iar un Hercule de bronz, ridică buzduganul ca și cum ar voi să zdrobească dintr'o singură lovitură jocul nesfârșit al acestei multicolore serpentine omenesți...

... Și hipocriful nostru suspect, se odihnește iarăș liniștit în fața porții.

Rămână bine-înțeles

Dintr'o scrisoare pe care o primim dela amicul și colaboratorul nostru d. Caragiale, ne credem autorizați a publica rândurile următoare:

„...să fie bine înțeles, stimate amice Goldiș, că, și eu supus greșelii, ca orice muritor, se prea poate că în vreun articol să trec ceva ce nu ar intra în vederile Comitetului — or din neluare aminte, ori din nepricepere.

Pe dumneata, firește, delicateța o să te îndemne a respecta factura întreagă a scrierii mele, considerând vârsta autorului, care, orcât de modest ar fi, s'ar mâhni văzându-și, la bătrânețe, proza censurată în amănuntele de stil. Da; însă fiind vorba de înalte interese politice incredințate dumitale, acea delicateță nu te poate împedea să relevezi numa-decât greșala păgubitoare vederilor Comitetului. Acea greșală este a scriitorului, numai pe el îl privește; ea nu leagă pe nimini întru nimic, și numai lui singur se poate impută.

Însă... mai e încă un *însă*: rămână tot bine înțeles că, pentru a mă face să recunosc că am greșit, greșala mea trebuie relevată de organele partidului, și, în primul rând, de dumneata, directorul ziarului autorizat; căci altcineva or care s'o sculă mai de dimineață pe nedormite poate să strige cât îi place că am greșit, asta nu înseamnă nimica pentru mine — ba uneori poate însemna chiar contrariul, dacă vine dela cineva de undeva anume... Eu știu de stăpân; dar, iar așa, să mă las stăpânit de nu știu cine, nu... Vorba proorocului... *fie unuia am greșit, și rău numai înaintea ta am făcut... Amin!*“

Firește; stimatul nostru amic nu poate face parte dintre acei intelectuali ultra-independenți — stil — modern, cari confundă disciplina cu dictatura.

† Vasile Dumbravă

Mereu prilejuri de întristare, mereu pierderi noi. Abia ne svântăm lacrimile ce le-am vărsat de durerea iubiților noștri, cari ne-au părăsit și telegraful ne vestește din nou o pierdere. Și noi stăm înduioșați la lovitura nouă a sorței nemiloasă și resemnați rostim de asupra catafalcului decurând întins: *Odihnească 'n pace între drepti!*

Martii în 6 Iunie dimineața a murit Vasile Dumbravă, mult prețuitul director al încercatei noastre cetățuie culturală, al liceului din inima munților Bihariei, din Beinș. Bărbat de un devotament rar, stând la culmea chemării, totdeauna împlinindu-și datoria sa față de neam regretatul Vasile Dumbrava a fost deadreptul destinat de providență să figureze în fruntea acestui institut expus, veghind neadormit ca să-și împlinească înalta misiune culturală, a cărei fortăreață neînvinsă a stat pân'acum. Inzestrat cu alese aptitudini, directorul Dumbravă, a condus cu rară înțelepciune destinele institutului său câtă vreme i-a fost dat să-l dirigeze, lăsând în urma sa adânci și sincere regrete în sufletele celor ce l-au înțeles și cunoscut.

Cruda moarte l-a răpit subit din mijlocul preocupărilor sale în floarea vieții întrerupând brusc firul activității fecunde, ce a desvoltat cu multă energie, deosebit avânt și desinteres pentru promovarea instituției culturale de însemnătate vitală chiar pentru existența națională a aceluia unghiu românesc obidit de urgia dușmanilor. Așa a fost voia Parcelor. Noi, necărtitori să vărsăm peste cadavrul lui rece, neînsuflețit câteva lacrimi fierbinți, sincere, atâta ni-e cu putință... și înălțăm către Tatăl Ceresc câte o rugă ruptă din adâncul inimei, pentru sufletul mult regretatului profesor Vasile Dumbravă.

Brote pe lucru. Cetim în „Libertatea“, că Eugen Brote s'a mutat deja la Sibiu, venind dela București și acum lucrează la o broșură „senzațională“, prin care să dea cu cuțitul de ucigaș în partidul al cărui atâta vreme el însuși membru fruntaș a fost, alături cu Mangra și alții. Va cerca, cu fel și fel de „dovezi“ (ci că are copii de pe scrisori și chitanțe pe cari și le-a scos până nu se știa ce vrea), cu care ar dori

să „compromită“ pe unii alții din purtătorii de grijă ai politicii noastre naționale. Firește asta ar fi cea mai ferbinte dorință a guvernelor maghiare, ca să ponegrească pe oamenii noștri înaintea propriului popor, ca ei, la zile de lipsă, să nu mai aibă vaza trebuincioasă naintea poporului și așa poporul, la chemarea lor, să nu să mai miște!...

Iar în vreme ce Brote „lucrează“ — bine înțeles din porunca guvernului și pe simbria lui, — aici la cărțile lui aruncătoare de funingine — ci că taica *Slavici* își ascute hodorigita peană la București, și el dă acolo altă rachetă pe placul și pe plata lui Ieszenszky dela Pesta!

Ne putem închipui câte scornituri și minciuni și întortochieri de fapte vor fi puse dungă în dungă în broșurile lui Brote și a lui Slavici, înțelegi cu Mangra. Și suntem dinainte siguri, că scârbă vor lăsa destulă în suflete, dar înfrângere sufletească n'au să poată face, decât doară la unii naivi, nepricepători de vicleniile politice.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN MILANO

O nouă izbândă a aviaticeii: Paris—Roma — O statistică interesantă: Populația Italiei preumblata de 4-ori într'un an cu tramvaele Milanului — Expoziția de Torino

„Tutte la vie couducono a Roma“ — toate drumurile duc la Roma — rămânea unul însă despre care nu se putea spune: acela aerian; azi însă — nu i-se poate spune aceasta.

Bătrâna Romă a văzut învingătorii veniți din Galia, sunt fii ei și învingând ei glorioși — gloria revine și ei înșiși. Pe drumurile aeriene se schimb mesagele de pace, granițele însemnate de tradiționalele discordii, dispar sub sborul nouilor vulturi triumfători. Acești vulturi fragili ce se înalță în sbor, sfidând distanțele și tempestele — rezultatul eternei sforțări a geniului investiv al omului — turbură tăcerea cerului — făcând să nască în același timp toate speranțele obositei istorii mondiale — toate gloriile, toate libertățile. Glorie acelora cari îndrăzniră și căzură — precursorii și martirii înaintea aurorei visate. Ce importă dacă și această aură a acestui nou gen de progres — e roșită. Tributul de sânge al tuturor invențiilor era de așteptat și aci.

Glorie acelor ce înving azi și vor triumfa mâine!

Suprema victorie a umanității nu poate să fie departe.

*

Puține orașe sunt atât de bine servite de tramvaie și cu un preț atât de ieftin ca în Milano. Prețul e uniform zece bani — iar în orele 8 $\frac{1}{2}$ —9 numai cinci bani — fiecare cursă. Toate liniile sunt centralizate în piața Domnului și în piața Cordusio — de unde apoi se ramifică către periferiile orașului. În afară de aceasta mai este o linie ce înconjoară orașul — și odată era la marginea lui — acum însă îl împarte în două.

O statistică de curând apărută — dă oarecari notițe interesante. Tracțiunea electrică fu introdusă în 1897—98 — de unde până atunci se făcea cu caii. Numărul pasagerilor

în 1891 de circa	35.500.000
în 1901	109.500.000 iar
în 1910	141.600.000

de unde se poate vedea, că în ultimii 4 ani numărul pasagerilor au crescut anual cu 10 milioane — iar de la 1898 — data transformării până azi — 100 milioane. Mergând mai departe cu socotelile noi — vedem, că fiecare locuitor al Milanului se primă cu tramvaul, într'un an, de cel puțin 229 de ori — sau încă, că toată populația Italiei s'ar putea plimba cu tramvaele Milanului de 4 ori pe an.

*

În prima lună a expoziției din Torino — adecă 29 Aprilie — 31 Maiu a fost vizitate de 892,00 persoane.

Milano, 2 Iunie, 1911.

Jean Anty.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

DIN ȚARĂ

Festivitățile „Pavel” în Beiuș

La 1 Iunie s'au aranjat aci festivități înălțătoare de inimi în memoria fericitului Episcop Mihail Pavel, fondatorul internatelor de fete și băieți a marelui binefăcător al școlilor noastre din Beiuș, singurul focar cultural al poporului bihorean pentru cultivarea limbii noastre naționale, a clenodiului nostru distinctiv, mai ales aci la marginile românismului, unde soarele pare-mise mai trist apune văzându-ne nevrednicia noastră doară incorigibilă.

Nu pot îndestul accentua însemnătatea acestor așezăminte naționale de cultură mai înaltă — urzite de marele arhiereu Pavel, — mai ales pe vremea de acum, când ne este imposibil a le înmulți numărul acestora; numai să ne aducem aminte de cazul caransebeșenilor și de nevrednicul Burdia.

Marele arhiereu a înțeles, că alte baze ne trebuiesc, mai reale, sărăcia nu ne apără, ci bunăstarea ne va mântui numai, ce o vom putea atinge prin cultura izvorită din școala noastră națională, căci prin cultură ajungem la lumină, dacă voim să ținem pas cu popoarele din jurul nostru.

*

Festivalul școlii de fete a corespuns tuturor așteptărilor, indeosebi partea muzicală și corală n'a lăsat nimic de dorit, d-na Bușița a interpretat cu desăvârșită artă toate prestațiunile.

Școala de fete a urmat următorul program:
1. Vorbire ocazională rostită ca cuvânt de deschidere: V. Ștefanica, director. 2. Costescu: „Sorioarei mele” cor vocal. 3. Nenișescu: „Moartea lui Decebal” poezie declamată de Elena Kovats, elevă de cl. III civ. 4. Horvat: „Gavotte” piesă de pian executată de Emilia Suricescu, elevă de cl. II civ. 5. Váradi: „Az utolsó sor”, poezie declam. de B. Papp elevă de cl. IV civ. 6. Sidor: „Doarme puițul”, cântec de leagăn. „Dansul vrăjitoarelor”, piese de pian executate de S. Birăuțiu, elevă de cl. III civ. 7. Goethe: „Trost in Tränen”, poezie rostită de Cornelia Fogaș, elevă de cl. IV civ. 8. Două cântece populare din Bihor, culese și armonizate de Bartók. 9. Pseudo directoara, comedie într'un act de M. G. Bischoff, trad. din germ. de d-na** D-na Izvorean, direct. T. Suta; Eugenia Orlovan elevă nouă: M. Ilian; Silvia Balanescu, nepoata: M. Cora. Florița, servitoare: M. Darabant, eleve de cl. IV civ.

*

Mult ni-au plăcut cântecele duiose populare din Bihor, culese și armonizate de Bartók, un conservatorist maghiar dela Budapesta. El de trei ani culege ariile cântecelor noastre populare cu ajutorul gramofonului, punându-le apoi pe note; pagubă că specialiștii români nu exploatează acest teren în mare parte necunoscut, ca rezultatul obținut să-l pună în serviciul artei naționale.

Mult haz a produs comedia localizată „Pseudo directoara”, deși traducerea a fost redată într'o românească stricată.

*

Festivitatea literară a tinerimei gimnaziale s'a achitat pe deplin, cuprinzând bucăți muzicale, cântece, recitări și cuvântări. toate predate cu entuziasmul tinereții, care îi face să lucreze cu drag și de sigur și cu folos pentru educația lor sufletească. Nu pot trece cu vederea, că pentru obținerea succesului s'a depus multă muncă cu pricepere din partea conducerei procurând multă hrană intelectuală nu numai tinerimei, dar și publicului ascultător.

Programul a fost precum urmează:

1. Cuvânt de deschidere rostit de Ilie Stan prof. de religie. 2. Lauda lui Dumnezeu de Beethoven, cor mixt. 3. De demult de O. Goga, declamată de Gh. Morar elev în cl. VII g. 4. Arie li. Barbieri de Sevilla Rossini, terțet orhestră. 5. Távolból de Petőfi, declamată de A. Fényes cl. VII. 6. Hai la vale de Porumbescu, cor de copii. 7. Dimineața de Kiriak, cor de copii. 8. Das Glück von Edenhall, poezie de Uhland, declamată de V. Hozan VII. 9. Pescarul de Kiriak, cor mixt. 10. Shakespeare Vorbirea lui Antoniu asupra lui Iuliu Caesar, fragment din tragedia „Iulius Caesar”, predată de G. Peter cl. VII. 11. În pădure de Karl Weber, cor. mixt. 12. Câteva note a lit. române din veacul al XX-lea, disertație scrisă și citită de Vasile**Ilea elev în clasa VII g. 13. Cântecul serei de Gastinell, cor bărbătesc. 14. Închiderea ședinței. 15. Menuette, quartet de Boccherini, orhestră.

Festivalul s'a sfârșit prin cuvântarea profesorului C. Pavel. arătându-ne ce datorim oamenilor noștri providențiali, și că acea națiune poate să aibă speranță în viitor, care cu toată căldura inimei sale ocrotește memoria oamenilor mari ieșiți din șirul apostolilor fără nume.

Să sperăm, că ideile dezvoltate la aceste manifestații culturale vor fi traduse în faptă într'un viitor apropiat de tinerimea care a azistat, mai ales dacă va ști rezista ispitelor antinaționale, pe cari le împrăștie cu nerușinare, gazeta scrisă românește „Tribuna”.
Coresp.

Scrisoarea unui țaran

În congregațiunea de primăvară a comitatului Caraș-Severin, se luase hotărârea de a se închide birturile în zile de sărbători, dar antistia noastră comunală din Răcășdia, nu pune în aplicare aceasta hotărâre, ci ea însăși din birt își recrutează alegătorii și-i mână la vot ca pe o turmă de vite.

Alarmeză, urlă, amenință împreună cu bețivii, boactării, străjenii și întreg aparatul administrativ. Pătrund înfuriați și în altarul Domnului. Cuprinși de ură și răutate, răscolesc cărți, haine sfinte, căutând hârtia și peana. Umblă prin altar cu căciulele pe cap și cu pipele în mâni. Biserica au prefăcut-o în iad.

Ni-i rușine, că scandaluri de acestea, se comit de fiii națiunii noastre. Ne mângăiem însă cu credința în D-zeu, că odată, deși e deja prea târziu, și comuna noastră va scăpa de puținii intriganți, pe cari rând pe rând, îi chiamă Domnul la judecată pentru faptele lor și apoi în fruntea comunei se vor așeza oameni cu moravuri bune, cu frica lui Dumnezeu și cu iubirea de frați și de neam.

Cercul protopresbiteral al Bisericii-albe devenind vacant se va întregi prin alegere. În scopul acesta, numărul deputaților se duplică, alegându-și fiecare cerc câte un deputat ad-hoc Răcășdia ca cerc de sine stătător, și-a ținut la 15 Maiu a. c. v. sinodul parohial.

Preotul Cornel Mircea, prin o vorbire pătrunzătoare, amăsurat scopului, deschide ședința sinodului, provocându-l a se constitui. Sinodul alege cârmă preot, patru bărbați de încredere și un notar. Deoparte se proclamă ca deputat inv. pens. Emilian Novacovici din loc, iar de cealaltă judele comunal Toma Fișteag. Necerându-se votizare nominală, preotul-președinte urmează deci la alegere prin aclamație.

Poporul ce asistase la sf liturgie și îngenuchiase la învocarea Duhului Sf. aclama în corpore pe învățătorul numit. Vreo 4—5 strigau pe judele.

Între acestea îmbulzesc în biserică o haită de bețivi din birtul de peste drum, cu pipele în gură și cu căciulele pe cap. În frunte aveau pe preotul amovat Aurel Ciulin, pe notarul maghiarizat și de confesiunea gr.-catolică Maroși, și pe vice notarul G. Petrovici, îmbătrânit și schiop de atâta alergare și dor după notăriașă.

Președintele sinodului, Cornel Mircea, observând, că pe partea inv. pens. E. Novacovici, e majoritatea oamenilor trezi, asistenți la ceremonii sfinte, îl proclamă pe acesta de deputat la sinodul protopresbiteral. Declară ședința sinodului de închisă și provoacă alegătorii să se deparțeze în liniște; iar celor nemulțumiți, le împărțăște, că le stă în drept de a prot.sta.

Nu părăsește bine preotul Cornel Mircea biserică și preotul amovat Aurel Ciulin însoțit de vice notarul G. Petrovici urcă ei treptele și de aci amenință, strigă cât îi ține gura, că alegerea făcută nu e bună, că ei fac altă alegere. Provoacă epitropia să le pună la dispoziție recvisitele de scris, masa și scaunele. Aceasta deneagă ascultarea.

Vice-notarul cu judele comunal, cu boactării și străjenii răscolesc tot prin altar a-și aduce cele de lipsă.

Casarul comunal Pan Pența, umbla prin altar și biserică cu căciula pe cap. Râsete, batjocuri și injurători oprea lumea trecătoare.

De notar al acestei gălăgii patriotice, a figurat slăbănogul lingău Silviu Nerca ce n'a propus limba română în clasa a 5 și 6-ea la care a fost învățător. Tras la răspundere, judele comunal declară, că el n'ar fi primit și nu s'ar fi amestecat, dacă d. fibirău nu l-ar fi constrâns telefonice la aceasta?

Că-i pusă treaba aceasta la cale, se vede. Atragem atențiunea dlui vice-comite, al comitat. Caraș-Severin, asupra acestui fapt dureros, provenit dela organele sale și cerem oprirea antiștiilor comunale de a desvolta terorism și profanarea lăcașului Dumnezeesc în viitor.

Pe Prea Venerab. Consistor din Caransebeș îl rugăm să tragă la aspră răspundere pe preotul Aurel Ciulin și pe neglijentul inv. Silviu Nerca.
Un membru al Sinodului.

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

O importantă ședință a Academiei Române

București, 18 Maiu st. v. — Ședința de ieri, când d. Nicolae Iorga și-a citit discursul de recepție la Academie va rămâne o zi memorabilă în anele acestei înalte instituții de cultură românească.

Cu acest neuitat prilej, d. Iorga a întocmit un discurs, care ca formă poate rivaliza cu cele mai de seamă modele de elocvență, iar ca fond se poate asemăna cu cele mai serioase și mai de valoare lucrări de știință din străinătatea civilizată. Discursul de recepție la Academie a fost o adevărată lovitură de măiestru. El a dat ocazie dlui Iorga să arate dela tribuna cea mai înaltă a culturii noastre naționale, ce extraordinare însușiri de savant și artist, e capabil să desvolte marele profesor, sub conducerea unui strălucit spirit metodic, în înțelesul științei noastre.

*

Iată pe scurt care este cuprinsul strălucitului discurs de ieri:

Regretatul Gr. Tocilescu, al cărui elogiu, după statutele Academiei, trebuia să-l facă d. Iorga, — a fost un romantic în istorie. De altfel, tot romantic a fost și Hașdeu, ilustrul profesor al lui Gr. Tocilescu.

Caracteristica școlii istorice romantice era: sacrificarea adevărului științific, sub îmbolbul sentimentelor patriotice, diferitelor interese naționale. Iar sistemul ei era: legenda istorică.

După această școală, care a înflorit în urma genialelor expediții armate ale lui Napoleon, noi Români descindem direct din Traian, suntem o viță curat romană. Și atât. Ea disprețuia toate adevărurile stabilite de cercetătorii neobosiți ai originii neamurilor, toate teoriile de imigrație și de infiltrații etnice.

Această școală ținea în mare cinste sistemul citațiilor cât de multe și cât de desperate, al anecdotelor pipărate, al amănuntelor de anticameră precum și metoda unei curioase parade de erudiție. Iar stilul pe care ia-l recomanda istoricilor era de un bombasticism fără păreche.

D. Iorga nu împărțăște de fel concepțiile științifice ale acestei școlii. Concepția d-sale despre rolul istoriei se întemeiază pe o largă și complexă îmbrățișare a vieții popoarelor sub toate formele ei de manifestație și pe un adevărat spirit democratic.

După d-sa, istoricul, ca și filologul, trebuie să considere popoarele ca pe niște organisme vii, cari trăesc prin ceea ce i-au din afară și se curăță prin ceea ce elimină; și când el studiază o parte cât de mică a unui popor, trebuie să aibă neconținut în vedere marele tot cărei acea parte aparține.

Pe viitor istoria nu va mai putea să izoleze pe eroi de popoarele din cari ei s'au ridicat, să înalțe pe acești eroi de-asupra energiilor naționale și să-i acopere cu mantia majestoasă a nemuririi. Istoria viitorului va scoate pe eroi din celulele de izolare în cari i-a închis romanticismul istoricilor din veacul al XIX-lea și-i va trimite în mijlocul popoarelor din sânul cărora s'au ridicat.

Iar istoria Românilor nu va mai începe cu Traian, ci cu Traco-Ilyrii, ținând seamă în acelaș timp și de toate înfruirile pe cari elementele latine suprapuse le-au suferit în decursul veacurilor.

D. Iorga a sfârșit magistralul său discurs explicând că între activitatea sa istorică și cea politică nu trebuie să se facă nici o deosebire de tendințe și principii și, — a spus d-sa textual, — „nestrămutata mea credință este, că într'o societate nefixată și căzută prea repede din ușorul entuziasm al începuturilor în căutarea pătimășe a mulțumirilor materiale ale vieții, istoricul e dator a fi un amintitor neobosit al tradiției naționale, un mărturisitor al unității neamului peste hotare politice și de clase, nu predicator al solidarității de rassă și nu descoperitor de ideale, spre care cel dintâiu trebuie să meargă dorul tineretului ce vine după noi, nu exemplu”.

Litere — Arte — Științe

DIN VIAȚA INSECTELOR

Călugărița

O insectă iesuită — Cea mai rea femeie din univers — Gelozii sângeroase — Amori tragice — Romanticismul bărbaților

Ați văzut, desigur, adesea, în zilele lungi de vară, pe iarba arsă de soare a câmpului sau prin verdețea mereu proaspătă a grădinilor, o insectă de-o admirabilă prestanță, cu trupul cambrat cochec ca al unei amazoane, cu jumătatea dinainte a corpului ridicată în sus majestos, cu picioarele din față înălțate spre cer în semn de rugăciune. Cei vechi numeau pe această mică și elegantă ființă cu atitudine atât de evlavioasă, *Mantis*, — care pe grecește înseamnă Profetul. Astăzi, poporul, impresionat de profeticele ei gesturi și de iezuitismul moravurilor ei, îi zice *Călugărița*.

Cu toate acestea, nici odată n'a fost dat științei să constate un mai izbitor contrast între numele și moravurile unei ființe, ca în cazul de care ne ocupăm.

Celebrul savant I. H. Fabre, care a studiat, în cursul îndelungatelor sale îndeletniciri entomologice și viața acestor insecte, constată că nimic din pietatea și blândețea călugărițelor nu se ascunde în sufletul acestor insecte. Intre ele și clasa călugărească nu e comun decât... iezuitismul. Înfașurarea lor de negustori de mătânii ascunde obiceiurile cele mai sălbatice iar brațele rugătoare ridicate spre cer sunt niște îngrozitoare mașini de brigandaj. Ele se hrănesc numai cu pradă vie. „Ele sunt tigrii pașnicilor populații entomologice. Dacă ar avea destulă putere, pofta lor de carne și cursele de-o desăvârșire înspăimântătoare cu cari sunt înzestrate ar fi groaza câmpiilor. Călugărița ar deveni un vampir satanic“.

„Iată, în esență, cum descrie Fabre, în volumul al 5-lea din amintirile sale entomologice, pe acest mic dar interesant monstru, în care natura a izbutit să concentreze cea mai multă și mai intensă răutate și cruzime, în formele cele mai reduse:

Lăsând la o parte instrumentul ei omoritor, Călugărița prin nimic nu inspiră frică. Din potrivă, e foarte grațioasă, are talia sveltă, sinul elegant, pielea de-o ușoară colorație verde, aripi lungi de gaz. Are un botișor fin, ascuțit, făcut par'că numai ca să cingălească. Gâtul îi e foarte mlădios, se poate cu ușurință mișca în jurul toracelui. Dintre insecte, Călugărița singură poate să-și stăpânească privirea, poate să inspecteze, să cerceteze; se poate spune chiar că are și o fizionomie.

Cu toate acestea, ce contrast grozav între înfașurarea ei întreagă atât de liniștită și mașina omoritoare a labelor dinainte, poreclite „răpitoare!“

Când se odihnește, lațul care-i slujește să prindă pradă este indoit pe piept, inofensiv în aparență. Atunci insecta se roagă. Dacă în timpul acesta la rugăciune și înălțare sufletească, trece o pradă, profetica atitudine încetează; călugărița, sguduită de un fior convulsiv, ia de-odată o poziție înspăimântătoare. Nici o sguduire electrică n'ar produce mai repede efect. Trecerea este atât de bruscă, mimica atât de amenințătoare, în cât observatorul lipsit de experiență tremură ca de teama unei primejdii necunoscute.

Elitele (arpele exterioare) i-se deschid, aripele i-se întind mari ca niște pânze paralele, pânțele începe să-i palpitate nervos, stârnind un pufuit asemănător cu al cureanului umflat în pene.

Nemișcată în această spectrală atitudine, călugărița își pândește pradă, o fintește cu ochi înfiorători. Cu chipul acesta ea își terorizează adversarul, îi paralizază puterile prin teamă, tot așa după cum păsărelele sunt fascinate de ochii șarpelui.

Prada e învinsă. Ea nu întârzie să cadă în lațul fiorosului vânător, care o strânge la mijloc în niște ferestraie. Atunci aripele deschise atât de

războinic se închid și prânzul începe. Prada e totdeauna atacată la ceafă.

*

Dar călugărița nu e numai un vânător primejdios. Ea este și o amantă crudă. Nici chiar doamnele din familia paianjenilor nu sunt atât de desfrânate în sălbătecia lor amoroasă. Nici Messalina, nici Xantipa, nici Lucreția Borgia n'au fost în stare să nască mai cumplite chinuri pentru amanții lor decât Călugărița.

Mai întâi, trebuie să notăm că îndată ce sosește perioada fertilității, o sălbătecă gelozie, fără nici o cauză, cuprinde pe toate călugărițele. Amanțul necunoscut, visat de imaginația acestor mititele ființe, le aprinde întreaga fire, le îndeamnă la un război de moarte împotriva oricărei rivale care le-ar putea răpi deliciale dragostei.

Deaceia, în perioada de fecundație, unde se întâlnesc două călugărițe, — fără ca de față să fie vreun... călugăr, fără ca prin aerul parfumat să se audă bizăitul sufletului lui îndrăgostit, — se iau la bătaie. Și ce bătaie?! Păruiată în toată regula. Și ce păruiată?! Călugărița nu se mulțumește să zmulgă coafura rivalei sale. Nu. Toate aceste lupte se sfârșesc cu moartea celei mai slabe. Iar, ca încoronare a succesului ei, biruitoarea consumă la sfârșit pe rivala doborâtă.

Răsplata acestei victorii este însă și mai dulce dacă se întâmplă ca în clipa aceea să treacă pe acolo și vreun... călugăr.

De obicei, dragostea încinge inimile acestor crude cochete prin August.

Suntem la sfârșitul acestei luni. Iată deoparte o călugăriță, elegantă, nevinovată, cu pânțele rotund. Fiindcă trebuie să accentuăm că, în lumea insectelor, călugărițele sunt cele mai autorizate reprezentante ale... dilatației de stomac. De-odată sosește amantul. Ochiul lui languroși, trădează, că foarte aprinse trebuie să-i fie călcăile. Aruncă priviri galeșe alesei inimii lui. Își îndoale gâtul și-și scoate pieptul în afară, ca un atlet care se voinicește în fața adversarului. În această atitudine masculul își privește multă vreme mândra, ca un licean îndrăgostit de o verișoară mai mare. Călugărița face pe indeferentă. De-odată, amantul se apropie, își desfăce aripele, cari tremură de plăcere convulsivă. E declarația de dragoste. Și amanții se îmbrățișează. Această dulce sărutare ține câte-odată 5-6 ceasuri.

Dar ce tragic epilog vor avea aceste ore delicioase!

Îmbrățișarea de dragoste sfârșită, urmează altă îmbrățișare. Călugărița de abea scăpată din brațele amantului ei, se repede la el cu o voracitate înspăimântătoare, îl prinde în laț, îi despică ceafa și-l mănâncă tot.

Dupăce această insectă canibală își înghite bărbatul, — cu aceeași desfrânată poftă de mâncare cu care zeul Neptun își consuma proprii lui copii, — credeți că pleacă în pustiu, pe la vre-o mănăstire, ca să se consoleze, în rugăciuni, de-o văduvie atât de prematură? Ași! Când e vorba de iubire, călugărița este o ferventă adeptă a Coranului. Călugărița practică pe o scară întinsă bigamia. Se întâmplă de multe-ori ca doiliul văduviei să nu ție cât o zi sau câteva ceasuri. E destul ca un nou adorator să se arate, pentru îmbrățișarea voluptoasă urmată de măcelul final ce se repetă.

Savantul Fabre spune că, în cursul cercetărilor sale, a avut prilejul să constate, că o călugăriță poate avea șapte aventuri tragice de dragoste în timp de două săptămâni. Iar toți aceia, cari o fac să fecundeze viața, își găsesc moartea în brațele ei. Ce ingrată este soarta de amant al călugăriței! Și, totuși, de când e lumea călugării îndrăgostiți, mânați de un romantic avânt, nu se pot opri de-a plăti cu viața lor întreagă, două-trei ceasuri petrecute la sânul voluptos al iubitelor lor! Nici-odată exclamația populară:

„Să te sărut și-apoi să mor!“ nu și-a găsit o mai tragică ocazie de realizare, ca în acest ciudat caz.

Dar capriciul sălbatic al călugărițelor câte-odată întrece ori ce putere de imaginație. Fabre ne povestește în această privință întâmplări fabu-

loase. Sunt călugărițe, — afirmă acest savant — cari-și mănâncă iubiții chiar în timpul supremei îmbrățișări de dragoste!

A avut dreptate cine-a spus, că femeile sunt cele mai ingenioase din făpturile creațiunii.

P. Locusteanu.

Cărți și reviste.

Dicționarul Universal al Limbei Române de Lazăr Șăineanu, doctor în Litere al Universității din Lipsca, laureat al Academiei Române și filologul bine cunoscut, ale cărui lucrări filologice și folcloristice au avut atât răsunet.

Dicționarul Universal al Limbei Române este un mic lexicon, în genul micului Larousse sau Brockhaus: complet, conștiincios, exact.

Conține explicații și definiții scurte și lămurite ale întregului vocabular român, al tuturor termenilor de știință — în cel mai larg înțeles al cuvântului — de artă, literatură, comerț și industrie, cuprinde nomenclatura mitologiei și folclorului, o interesantă etimologie a vorbelor populare și, ca supliment, un vocabular general biografic, geografic și istoric, cu privire specială la România și țările locuite de Români.

Toate acestea sunt concentrate în 1000 pagini de text pe 2 coloane și au fost completate, revăzute și sporite în a doua edițiune, care a apărut de curând.

Dupăcum se vede este o lucrare de cel mai mare interes și folos pentru toți acei, cari se îndeletnicesc cu limba românească: scriitori, profesori și învățători, advocați, medici, preoți, ziarști, comercianți, studenți și elevi, precum și pentru marile public cititor al limbei românești.

Dicționarul se găsește de vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad; Librăria Arhidiecezană, Sibiu; Librăria W. Krafft, Sibiu; Librăria Ciureu, Brașov; Librăria Murășianu, Brașov; Librăria Seminariată, Blaj; Librăria Ieronim Preda, Făgăraș; Librăria M. Onișor, Năsăud; Librăria Aurora, Gherla.

Se poate procura și prin oricare altă librărie sau direct dela editori: *Tipografia I. Samitca și D. Baraș în Craiova (România).*

Prețul e: 8 coroane broșat.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Maiu v. 1911.

De-ale noastre.

In parcul dela Belvedere.

De: E. B.

O dupămiază frumoasă de Mai. Ploaia lină a razelor de soare scaldă baso-relieful împărăteștii metropole, care sa perde în azurul mândru a cerului senin.

În tovărășia unui prieten bun, urmându-mi o dorință internă de demult, am plecat încet la plimbare, spre Belvedere. Pe Ring-uri în jos, pe Heugasse în sus și iată-ne în parcul dela Belvedere.

Grădina frumoasă, ruptă din povești din alte lumi, — parcul istoricului palat mareț ridicat de marele învingător, prințul de Savoya.

Lipsit de vioiciunea altor grădini și parcuri — e atât de sărbătorec — în seninătatea sa melancolică. Pare a fi îndestulit în aerul său, împede și răcoros. Ferit cu totul de zgomotul strazilor, e tăcut și în valurile razelor aurii celui mai clar soare. Boschetele globuroase nu aruncă nici o umbră. Scarile de peatră în capul lungilor cărări oable, balustradele reci și mlădierea rampelor sale sunt ca și desemnate de un arhitect într'un plan verde; iar zăițele griie de vremuri, pe așezmintele mușchioasă, să arată delicioase ca și decorul unei torte baclavă. Chiar și clopotele Selezianelor, cari dimineața și seara aștern cu glasul lor îndurerat melancolie peste tușișurile străvezii, chiar și glasul lor serios are o nuanță rară. Sunt adevărate clopote de sticlă, cari sună în o grădină fermecată din povești. Iar când ele amușesc, tot mai cântă o albină în o rotundă tăcută și mașina grădinarului peste pajșteea verde.

Privind straturile cu flori așezate în jurul fontanelor gingașe rogiindite în luciul tremurător a basenului larg, taciți, ne așezăm pe o bancă apropiată.

După o scurtă pauză, când eu pierdut colindând prin frumusețile de dinainte mă oprii tocmai la geamurile mari a palatului, începui preținul, pe care-l și uitasem trecându-și cu mâna peste frunte, să vorbească.

— Grădinile, în general, și ele își au soarta lor, înlocuindu-le și oamenii, cari poposesc în umbra arborilor verzi. Suferințele și bucuriile oamenilor veșnici iritați însă sunt numai întâmplări ciudate, pe cari ziua le aduce cu sine pentru a fi furate mai apoi de valurile zilelor ce urmează; soarta unei grădini vechi însă e o istorie lungă și tăcută, ce să strecoară pe nesimțite. Noi nu observăm nicăieri o față, care an de an înverzește din nou, niște arbori bătrâni, cari maiestoi stăpânesc compoziția picturii a unei lumi tăcute...

Vorbirea-i conțeni și amândoi ședeam cu ochii duși, întregindu-ne analogia frezită.

Îmi reamintii, fugitiv, trecutul acestui mozaic mândru, începând cu micul Abbé de Saint Michael de Cluse, prințul Eugen de Savoia, primul domn al Belvederei, — care uitând aventura vieții sale a lăsat să închidă porțile de fer a parcului pentru a asculta glasul puternic a simfoniei, — până la Înălțatul Domn de azi, pe care cu adevărat îl așteaptă alele rețezate, un colț mic de floare sau covorașele persiene vii, pentru a-și sușterne cu drag cântecul lor profund de Domnului lor nobil în concertul lin al unei dimineți de sărbătoare, în poleiul unui mândru cântec de soare...

Perdut în frumsețile acestui tablou drag, îmi simții și de senin și liniștit sufletul.

Deodată, doi țărani Români din Ardeal, pe a căror fețe greutatea vremii își gravase urmele ei, îmbrăcați de sărbătoare, pășesc pragul lat al grădinii din povești, cu pălăriile în mână... Opriți întâi de sergentul dela poartă, dar apoi lăsați să intre, se apropie în pași domoli, pe cărarea lungă prin estrada verde de stejar, spre Înălțatul Domn împărat, care oprindu-se la capul scării urcate privea la ei în jos. Iar ei, ajunși la capul de jos al scării, se înclină cu evlavie creștinilor adevărați și cu ochii în lacrimi cu o suferință tăcută veche și grea în suflet, credincioși până la moarte, cu mâinile încrucișate pe piept priveau ațintiți la Mântuitorul nobil și mare. Și ei părea a înfălece ruga mare a unui popor întreg, cuprinsă în oftatul adânc al moșneagului frânt: „...Înălțate împărate — nu ne uita!...”

Nori de fum de tămăie, ce ardea în jertfele mari aduse de un neam loial să înălțau pe aripile unei creații mângâitoare plină de speranță a poporului credincios, încadrând aceasta scumpă viziune în care, drept răspuns, să deslușia tot mai clar marea figură și fața mărețului mare a Înălțatului Domn în mantaua purpurie, pe tronul de aur în o lumină și splendoare feerică...

Un moment — și cum a izvorit, ca dintr'o negură se a trecut acest vis scump și drag, perzându-se lin, ca umbre în visuri...

A fost un vis, dar cred în el și crede un popor obidit întreg, căci în el afia deslegarea realității.

Coborîndu-se seara, am plecat spre casă în suflet cu adierea dulce a unui viitor mai drept și mai bun. Iar parcul dela Belvedere, nu peste mult, dormea așa de tihnos sub poleiul lunii...

Morocul d-lui dr. Nicolae Oncu. Norocul proverbial al d-lui dr. Nicolae Oncu, care în viața sa n'a lucrat niciodată absolut nimic, ci totdeauna a știut să utilizeze munca altora, spre ea se înalță pe sine, s'a arătat în chip foarte curios și caracteristic în articolul nostru de ieri intitulat: *D. dr. Nicolae Oncu*. Printr'o curioasă greșală de tipar s'a spălăcit cu desăvârșire tocmai rolul detestabil, ce l-a avut d. Oncu la alegerea de episcop dela Caransebeș. Se știe, că d. dr. Oncu a recomandat la episcopia din Caransebeș pe burdistul dr. Olariu. Partea aceasta din articolul d-lui Vaida, prin amestecul de litere, s'a reproduș absolut greșit. Acea parte din articol trebuia să sune astfel:

„Trei frunțași bănațeni revoltați, că d. dr. Oncu se sbate să submineze solidaritatea lor, lucrând în contra P. S. S. dr. Cristea, i-au trimis în 1 Decembrie patru zile înainte de alegere — cunoscuta depeșă: „*Protestăm energic în contra amestecului vostru în alegerea de Sâmbătă*”. Caracteristic pentru felul de a se impune în viața publică este răspunsul, devenit celebru, al d-lui dr. Oncu: „*Și eu protestez contra îngâmfării și aroganței voastre nesăbuite, voi santeți celebri ocoși, faceți cum știți voi.* — Oncu”.

Care va să zică, d. dr. Nicolae Oncu în obrăznicia lui binecunoscută și fără seamăn în viața noastră socială califică de *obraznici* și *aroganți*, pe acei Români de omenie, cari protestează în potriua amestecului ilicit și păcătos, de care s'a făcut vinovat mărginitul nostru călăuz în afacerea episcopiei din Caransebeș.

Donațiuni frumoase „G. Transilvaniei” a primit spre publicare următorul act de donațiune:

Eu subscrisul dr. Ioan Popp, c. și r. medic-colonel în retragere în Sibiu — fac pentru vecinica pomenire și aducere aminte a neuitatei și mult iubitei mele soții Constanța dr. Popp, născută Dancăș, în ziua ei onomastică Constantin și Elena următoarele donațiuni:

1. Pentru fondul săracilor din Rășinari 200 cor.

2. Pentru biserica din comuna Bichiș, comitatul Bistrița-Năsăud 150 coroane.

3. Pentru biserica catedrală gr.-or. din Sibiu 50 cor.

4. Pentru biserica gr.-cat. din Sibiu 50 cor.

5. Pentru fondul cultural gr.-or. din Sibiu 100 cor.

6. Pentru fondul cultural gr.-cat. din Blaj 200 cor.

7. Pentru muzeul „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” 50 cor.

8. Pentru masa studenților români din Brașov 50 cor.

9. Pentru masa studenților români din Năsăud 50 cor.

10. Pentru fondul jurnal. din Brașov, înființat de „Gazeta Transilvaniei” cu ocaziunea jubileului ei de 70 ani 50 cor.

Adecă laolaltă suma de 000, o mie coroane.

Și acum îngerul meu păzitor, care pe mine și dragălașii tăi copilași ne-ai părăsit cu mult prea timpuriu, dormi în pace și liniște, fiindcă dorințele tale, cât mi-a fost cu putință, ți-le-am împlinit, și fi sigură, că precum în viață te-am iubit, așa și de aci înainte până vom trăi, te vom iubi și adora. Fie-ți memoria binecuvântată și țărâna ușoară.

Lovrana, în 3 Iunie 1911.

Dr. Ioan Popp,

c. și r. medic-colonel în retr. în Sibiu.

NB. Aceste donațiuni se vor îndeplini după întoarcerea mea în patrie.

Promoție. În 1 Iunie, Joi, în ziua Înălțării Mântuitorului, au fost promovați la gradul de doctor în medicină 2 români deodată: adecă d. *Vespasian Pauliuc* și d. *Ilie Piticariu*. Ambii s'au distins ca studenți prin diligență și talent, ambii au făcut toate examenele și riguroasele cu *excelență*, iar în societatea studențească „România Jună” au fost totdeauna în locuri de frunte, fără ca prin aceasta să-și neglige studiile.

Sincerile noastre felicitări.

Tot Joi, d-șoara *Anicuța Voileanu* fiica dlui asesor consistorial din Sibiu a făcut esamenul final dela *conservatorul din Viena* secției pian cu succes *eminent* luând *premiul prim*, iar d-șoara *Zoe Muntean* din Brașov a făcut la o școală particulară esamenul de limbă și literatură franceză.

Felicitări.

Convocare. *Despărțământul Marghita al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român* invită cu toată dragostea pe membrii săi și pe toți sprijinitorii culturii românești la *I-a sa adunare generală*, care se va ținea în comuna *Popești*, la *12 Iunie n. a. c.*, la 2 ore p. m., în biserica locală, cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere. 2. Constituirea adunării. 3. Prezentarea raportului general asupra activității despărțământului și a raportului casei. 4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor de sub punctul 3 și a uneia pentru a înscrie membrii. 5. Prelegeri populare: a) *Coriolan Manu*: Despre meserii; b) dr. *Aurel Nichita*: Chestii juridice; c) *Ion Abrudeanu*: Folosul învățaturii; d) *Victor Pop*: Biserica, școală, asociație. 6. Înființarea agenturii și inactivarea bibliotecii a treia a despărțământului. 7. Alegerea alor doi membri, cari să reprezinte despărțământul la adunarea generală din anul acesta a Asociațiunii, din Blaj. 8. Rapoartele comisiilor de sub punct. 4. 9. Propuneri și interpelări.

Notă: Comitetul despărțământului se va prezenta în corpore la serviciul divin, ce se va celebra înainte de prânz. *Corul mixt din Chef*, sub conducerea d-nului inv. *Gr gorie Görög*, va cânta răspunsurile liturgice, iar după adunare va concerta. Din ședința comitetului, ținută în *Marghita*, la 30 Mai 1911. *Dr. Dionisie Stoica*, directorul despărțământului. *Stelian Russu*, secretarul despărțământului.

Dr. A. Crăciunescu re'ntorcându-se din Abazia a reluat conzuitațiile medicale în *Băile-Erculane* l. Mehadia unde va sta până la mijlocul lunii Sept. a. c.

Dr. Ștefan Tămășdan dantist român în Arad anunță, că după o călătorie mai lungă făcută în străinătate s'a reintors la Arad.

Convocare. Din încredințarea comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, conform §-lui 23, lit. c. și §-lui 36 al statutelor acestei intituțiuni,

convocă cărturăria și țărâniea din comunele aparținătoare tractului protopopesc al *Giurgeului* (comitatul Ciuc) la *Adunarea de constituire a desp. Giurgeu* care va avea loc în *11 și 12 Iunie n. 1911 în Valea-Jidanului* (Bicaz). Cu prilejul adunării de constituire se va ținea și o *Serbare culturală* împreună cu o *Expoziție etnografică*, cu următorul program: *În 11 Iunie* (ziua primă de Rusalii), înainte de prânz: a) dimineața serviciul divin în biserica din Valea-Jidanului; după prânz: b) cuvântare către popor de Oct. C. Tăslăuanu; c) prelegere populară despre economia de vite și cultivarea pământului, ținută de d. Aurel Cosciuc, conferențiarul agronomic al Asociațiunii; d) deschiderea expoziției etnografice din școală; *În 12 Iunie* (ziua a II-a de Rusalii), înainte de prânz, după serviciul divin: e) prelegere populară cu proiecțiuni de schiopticon despre Viața lui Isus; f) adunarea de constituire a despărțământului Giurgeu, prezidată de d. Oct. C. Tăslăuanu; după prânz, seara: g) reprezentație teatrală: *Ruga dela Chisetu*; h) petrecere. *Oct. C. Tăslăuanu*, secr. „Asociațiuni”.

Din patrie.

Primarul Brașovului. Consiliul orașenesc din Brașov în 3 Iunie a ținut ședință sub președinția vicecomitelui Augustin Jekelius, în care s'a ales primar în locul decedatului Francisc Hiemesch. Dintre cinci candidați a ieșit triumfător cu o majoritate covârșitoare *dr. Carol E. Schnell*, sprijinitul partidului politic sășesc, a *Kreis-ausschussvereinului*.

Rusaliile în Budapesta. Cu prilejul sărbătorii roselor, când totul se îndeamnă la viață, în Budapesta, acest cuib al infecției morale 8 suflete doriau moartea, îmbătrânite înainte de vreme sub insuportabila povară a vieții. Opt ființe au tânjit în mizerie neagră, unde nu a putut străbate strălucitoarele raze de soare, unde nu a pătruns înviorătorul miros al roselor, ce-l risipesc din potirul de parfum de curând crepat și toate opt s'au desființat cuprinși de desnădejde, chiar în ziua roselor.

Un atentat semnificativ. Prin părțile nordice ale Bănătuului este o zicală: „pe cine-l bate Dumnezeu îl pune birău (primar)”. De fapt proverbul implică puțină realitate. Intre referințele actuale adecă, aproape fără excepțiune primari ajung oameni mult vanicioși, cari râvnitor la oficii de onoare sacrifică totul pentru a se pune în grația protopretorilor ca să fie candidați. Asemenea „coadă de topor” cum se numește specimenul acesta de gospodari uitați de sine este și fostul primar din Verkenye, Ștefan Nagy cu numele. Om bine situat în decurs de trei ani cât a fost primar, Nagy a neglijat total economia și s'a incurcat în grele datorii, încât i-a ajuns averea la mezat.

Cum foarte des se întâmpla Nagy căuta motivul scăpătării sale în afară își puse ochii pe judele de ocol din Somorja, Ludovic Toth, pe care îl molesta vecin, fiind de credința, că el e cauza a unei lui.

Joia trecută iarăș a căutat să-l întâlnească pe jude, acesta însă necăjit de-atâta șicană nu era dispus să-l mai primească. Dar și-a dat de hac cu Nagy.

Întrând adecă mânezi în biroul acestuia, fără cuvânt l-a atacat punându-i revolverul în piept Toth numai mulțămită prezenței de spirit a scăpat teafăr. Căci în clipa următoare s'a aruncat asupra lui Nagy, pe care îl desarmase cu ajutorul servitorilor ce năvăliau pe ușe la strigătul lui după ajutor.

Nagy a fost încarcerat.

Dela frați

Dela Academia Română. Sâmbătă s'a ținut la Academia Română ședința publică pentru recepția d-lui T. Ștefanelli din Bucovina.

Noul academician ocupă locul mult regretatului canonic Augustin Bunea, al cărui elogiu l'a făcut.

DI Ștefanelli a rezumat, în cuvinte simple și cu multă competență, activitatea rodnică pe care defunctul său predecesor a desfășurat-o ca istoric, ca preot și ca patriot, scoțând în evidență totodată golul mare, pe care canonicul Bunea l'a lăsat în Academie și în sufletele românești.

Tot cu acest prilej d-sa a făcut și o comunicare despre „Istoricul luptei pentru drept a Câmpulungului moldovenesc“, făcând un erudit istoric al încălcărilor drepturilor de proprietate ale Românilor, precum și luptele și rezistențele lor pentru ași apăra pământul.

Răspunzând d-lui Ștefanelli d Onciu, profesor la facultatea de litere, a făcut elogiuul noului „nemuritor“, care-i este și vechiu prieten și conațional din Bucovina.

D-sa a arătat în cuvinte bine simțite, care a fost tinerețea d-lui Ștefanelli precum și manifestațiile sale literare de-atunci, din cari mai ales unele versuri sunt și azi cântate de studenți. Apoi d. Onciu a schițat strălucita carieră juridică făcută de d. Ștefanelli, care a ajuns să ocupe cel mai înalt loc de judecător, fiind membru al înaltei curți de cassatie și justiție din Viena.

Dar noul academician s'a ilustrat și prin spiritul său de organizator, d-sa fiind întemeietorul soc. studentești din Bucovina „Arboroasa“ și al unui teatru românesc de diletanși în Câmpulung, pentru care a scris și localizat piese.

Una din cele mai de seamă lucrări istorice ale d-lui Ștefanelli este „Originea lui Ion Teodor Calimach“ în care se dovedește, că sub fanarioși patru Calimachi au fost domni români.

Elogiuul d-lui Onciu s'a sfârșit printr'o urare de bună venire adresată din inimă caldă de prieten, noului academician. — B.

Discursul de recepție al d-lui Nicolae Iorga. — Strălucitul discurs al d-lui Iorga a smuls aplausele entuziaste atât ale membrilor Academiei, cât și ale publicului numeros și ales din tribunele publice.

D-lui Iorga i-a răspuns bătrânel savant de la Universitatea din Iași, A. D. Xenopol, care a făcut un entuziast elogiu al d-lui Nicolae Iorga, arătând serviciile mari, pe cari acesta le-a adus culturii românești și prestigiului neamului nostru, atât în țară cât și în străinătate din valoroasele și multiplele sale lucrări științifice și literare.

Meeting pentru Creta. Cetim în „Dreptatea“ organul fraților Aromâni din Salonic, că la 9 Maiu n. a avut loc la Saruna pe câmpul lui Marte un mare meeting pentru Creta. Magaziile au fost închise și peste 40 mii de oameni au luat parte la această adunare.

S'a vorbit în toate limbile afară de bulgărește și grecește. Turcește a vorbit Tahsin directorul ziarului „Sileah“, din partea Aromânilor d. T. Cornetti a ținut o vorbire foarte frumoasă. D-sa a spus, că „Grecii n'au și n'au avut nici un drept asupra Cret-ii, pe care o am câștigat cu mult sânge, multe trupuri de-ale Otomanilor acăzută pentru această insulă; dreptăcea nici când nu o vom da“. După d. Cornetti a vorbit d. Cionga în franțuzește și turcește.

Un student turc din Ithad a spus, că „măcar să se facă ceva cu Creta, dar noi feciorii cu ce putem ne vom duce să scăpăm această insulă, care este o parte a trupului nostru“. Apoi d. Tahsin a citit o telegramă aprobată de adunare către marele Vizir și către ziarele din Pola, în care se roagă guvernul ca să ia măsuri pentru apărarea Cretei, poporul din Saruna este gata să treacă la fapte. La telegrama aceasta marele Vizir a răspuns, că nici când guvernul nu se va da înapoi dela apărarea drepturilor statului otoman.

Chestia cadivilor este pe bună cale, mulțamește pentru ținuta poporului și-l roagă să fie liniștit. Este sigur, că de câteori guvernul va avea nevoie de ajutorul lui îl va căuta.

Construirea unui nou remorcher român. În șantierul naval din T.-Severin se lucrează cu multă activitate la noul remorcher, care va fi boțezat „Traian“. Acesta va fi cel mai puternic remorcher de pe Dunăre, având o forță de 1500 cai.

Se știe că în canalul dela Porțile de fer curentul este atât de puternic încât remorcherele obișnuite nu sunt în stare să tragă singure șlepurile încărcate prin canal, și de aceea sunt însoțite de un remorcher local, care la rândul său, spre a putea înainta cu destulă siguranță, are un lanț sub apă în care se sprijinește ia înaintare.

Noul remorcher exclude acest lanț, și va trage prin canal în susul apei și cele mai grele șleपुरi.

Lansarea lui se va face la 25 I. c.

Diverse

Cabare-ul lui Heltai. Astăzi seară publicul Arădau azistent la producțiile cabare-ului Heltai a avut o seară foarte plăcută. Artista *Mela Mars* dela „Hölle“ din Viena prin cântecele sale a stors admirația publicului numeros, care a răsplătit-o cu aplauze furtunoase. Ea va mai cânta numai mâne și Joi.

Din străinătate.

Prezident al Academiei de științe din Viena în locul octogenarului Ed. Suesz a fost ales joi în ședință festivă d. Eugen cavalier de Böhm-Bawerk, profesor la facultatea iuridică a universității. Născut la 12 Februar 1851, Excelența sa este în al 60-lea an al etății. Întâi profesor la Innsbruck, apoi la Viena, s'a distins la catedră și în minister; la 1899 chemat în Casa seniorilor; a fost în mai multe rânduri ministru de finanțe, și este considerat capacitate în științele economice și financiare. Din scrierile sale vom cita: „Capital und Capitalzins“, ediția 2-a, Innsbruck 1900. I. Geschichte un Kritik der Capitalzins-Theorien. II: Positive Theorie des Kapitals. (1909 ediția 3). In aceeaș ședință, profesorul Metchnikoff din Paris a fost numit membru onorar al Academiei.

Detronarea apropiată alui Mulay-Hafid. După o telegramă din Fez a ziarului „Daily Mail“, triburile marocane, chiar cele pacinice, sunt foarte pornite contra lui Mulay-Hafid, că spre a-și apăra tronul, a profanat cetatea sfântă, deschizând trupelor franceze porțile capitalei imperiului serifian.

Acum că faptul e consumat, marocanii nu și fac iluzii de rezultatul războiului sfânt ce ar declara europenilor, dar singura satisfacție ce socot că pot să își mai ia, e de a alunga pe sultanul impiu.

Fratele acestuia, Muley-el-Sin, — care s'a și proclamat sultan la Mekinez, e — gata să-i primească succesiunea cu toate obligațiile contractate, față de Europa, de către predecesorii săi.

Abd-el-Aziz, sultanul detronat de Mulay-Hafid, interviewat de corespondentul din Tanger al lui „Daily Mail“, s'a exprimat astfel:

— Zilele fratelui meu ca sultan (Mulay Hafid — N. R.) sunt numărate. Dorința mea arzătoare e ca Mulay-el-Sin să-și facă intrarea triumfală în Fez, iar pe Mulay-Hafid să-l văd cât de curând luând ca mine, acum câțiva ani, drumul exilului. Și aceasta se va întâmpla, pentru că nimeni nu poate, în contra voinței națiunii marocane, să rămână pe tronul șerifian din Fez“.

După ziare, guvernul englez a avizat pe El Mokri, ministrul de externe al Marocului, delegat de Mulay-Hafid spre a-l reprezenta la serbările încoronării, că prezența 'ui nu e dorită la Londra. Aceasta, din cauza indignării opiniei publice britanice față de ororile comise la Fez, de trupele lui Mulay-Hafid.

Ziarul „Temps“ critici foarte aspru ținuta Spaniei în chestia marocană. Spania adevărat trimis mai multe vase de războiu în Africa cu misiunea să apere interesele ei.

„Temps“ privește întreaga acțiune ca un semn de dușmănie față de Franța, care până acum s'a achitat cu loialitate de datoriile, ce le are față de apărarea independenței și tronului din Maroc. Chipul în care cearcă Spania să ia parte la această acțiune este foarte primejdios și nu este exchis ca să provoace complicațiuni în politica Europei. Spania n'are drept să se ingereze în chestiile marocane până ce nu este violată integritatea teritorială a Marocului, căci dacă chiar s'ar isca vr'un conflict în urma neobservării pactelor, cari au premers celui din Algeciras, în înțelesul punctului 123 dela Algeciras, sunt decizătoare dispozițiile acestui pact din urmă.

Convențiile cu Bulgaria. Aproape toate ziarele bulgare scriu elogios la adresa monarhiei noastre pentru încheierea convențiilor cu Bulgaria. Ele privesc aceasta de un semn de dragoste față de Bulgaria și spun că Austro-Ungaria poartă la inimă propășirea culturală și economică a poporului bulgar. De aceea se sperează în Bulgaria, că pilda Austro-Ungariei va avea imitatori și la celelalte state europene, căci Austria are cei mai puțini supuși în Bulgaria și cu toate acestea s'a arătat atât de binevoitoare la încheierea convențiilor.

Detășament de artilerie trăsniț. Din Grenoble, în Franța, se anunță, că trăznetul a căzut pe un munte, în împrejurimile dela Uriage, unde manevra o baterie din reg. 11 de artilerie. Un subofițer a fost ucis, iar un alt ofițer și 6 soldați răniți.

Din Turcia Sultanul a plecat pe un vas de război la Salonichi La plecarea lui s'au aranjat festivități extinse, la cari a participat și tinerimea școlară cu steaguri și muzică. Sultanul este însoțit în călătoria sa de doi fii ai săi și mai mulți miniștri. Ziarele atribue acestei călătorii o mare însemnătate politică, căci prin vizitarea mormântului sultanului Murad, ziarele văd în această călătorie reînnoirea splendoarei de odinioară a Turciei.

Pe calea pe care are să meargă sultanul au descoperit autoritățile 42 chilogramme dinamită precum și o mulțime de aparate pentru plasarea bombelor. O mulțime de Bulgari au fost arestați.

Moștenitorul de tron al Turciei s'a oprit în călătoria lui la Londra, la Sofia. El a fost primit în gară de adjutantul regelui Markow, prim ministrul Geschov și ministrul lucrărilor publice. Moștenitorul Turciei duce regelui Gheorghe al Angliei un autograf al Sultanului.

x **Pe Rusaliele românești în Marele bazar al lui Fischer Simon din Arad, piața Szabadság nr. 12, sunt prețurile mult scăzute.**

Mușterii din Arad și provincă cercetează cu predilecție Bazarul lui Fischer Simon unde sunt serviți cu promptitudine și ieftin. Acest Bazar încă de pe vremea lui Porter Vilmos e vestit, că are înmagazinate cele mai diverse obiecte de modă și lux, pălării, rufe, cravate, corturi, bastoane, geante, portofele și asortiment mare de tot felul de obiecte cu cele mai moderate prețuri. Merită atențiune deosebită magazinul de trăsuri pentru copii. Favorul de fotografii gratuite e și acum valabil.

Atențiune. Despre mașinile agricole, industriale și prima turnătorie de fier a lui Sam. Wagner în Sibiiu (Transilvania), care se bucură de cea mai bună reputațiune atât în țara noastră, cât și în Orient, anunțul său se găsește publicat în mijlocul coloanelor acestui ziar și este foarte interesant pentru Domnii agricultori aciti — și înainte de a-și procura cineva mașini din alte fabrici, să se adreseze renumitei fabrici Sam. Wagner în Sibiiu.

x **A apărut:** Elemi népiskola értesítő könyvecské — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

BIBLIOGRAFII.

—x—

„Păstorul Sufletesc“, ce apare în al VI-lea an la Șimleu (Szilágy-Somlyó), e singura revistă românească de predici — atât în monarhie cât și în regatul liber, România, — deci n'ar fi iertat să lipsească din biblioteca nici unui preot românesc. În ea se găsesc predici pentru toate Duminecile și sărbătorile, precum și pentru toate ocaziunile. Revista apare lunar, aducând înainte predicile pentru sărbătorile ce urmează. N-rul 6 — pe lunie, care s'a trimis deja abonaților, are următorul sumar:

† Dr. Ioan Szábó. Înălțarea Domnului. Dumineca a șaptea, a sf. Părinți. Sărb. Pogorârea Duhului Sfânt. Ziua a II-a de Rusalii. Dumineca I. după Rusalii. Dumineca II-a după Rusalii. Cronică. Bibliografie.

O recomandăm cu căldură clerului românesc. Abonamentul 10 cor. pentru monarhie. În străinătate 16 cor.

„Vatra școlară“, revistă pedagogică Nr. 6 (mie) cu următorul cuprins:

V. Stan: Situația școalelor noastre. — T. Popovici: Cântarea în școala populară. I. Dariu: Sămintea învățătorului. — Radu Prișcu: Pe la Ungariei. (Lecciónes practice). — De sub pozile: Sărbarea pomilor și a paserilor din câmpul. — I. Bota: De pe câmpul dăscăliei. — Armăni: Hotăriri sinodale privitoare la școale. — Pozele ministrului cultelor și instrucțiunii pușca. Desființarea monopolului Abecedarului și școlilor de cetire din cursul primar în România. — Felicitatul agricol „Ferdinand“. Greve de școlari în Franța. Ziua paserilor împreună cu maiia. — Aprobate. — Apel pentru busturile lui Eminescu și Barițiu. — Oficiale. — Bibliografie.

Redactor: Dr. V. Stan, profesor seminarial. Redacția și administrația: Sibiu, Str. Măcelarilor 27.

Abonament: Pe an 8 cor. în patrie, 10 cor. în străinătate. Pe jum. an 4 cor. în patrie, 5 cor. în străinătate.

POȘTA REDACȚIEI

L. O. în Lugoj. D-voastră întrebați, dacă dr. Nicolae Oncu, directorul executiv al „Viciei“ din Arad, mai călărește oare și acum, ori? Răspundem, că d. dr. Oncu de câțiva ani mai călărește. Dar în vederea faptului, că anul începe acum a se oțali, nu este eschisă posibilitatea, ca să-l vedem în curând din nou îndu-se de răs pe străzile Aradului pe vre'o simantă, cu cilindru pe cap și în cizme cu turtă galben. Trebuie să-i șoptească numai cizma, că-i șade bine lucrul acesta și-l vedem iar — șea! Să auzim de bine.

Redactor responsabil: Atanasu Halmăgian.

La librăria diecezană din Arad

se găsesc

propise (corecte)

de examen

Cor. 1-20 o sută bucăți, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea

potrivite pentru premii școlare.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

PĂCATUL

dramă țărănească în 3 acte

localizată din franțuzește

de dr. Horia Petra-Petrescu

— Urmare —

Barbu: Ascultă: Intr-o sară, când dădeam mâncare la cai, zice Sava fără de veste: „O, iți place ție de Ana Crișan!“ Când l-am văzut, abea mă țineam pe picioare. „Ție îți place de Ana Crișan. De ce n'o ceri dela tată-său?“ — „Eu? eu? Mă ții de nebun? Să ia o fată de pe unu ca mine? una cu atâtea școli? Cu ce purtare?“

Nu crezi nici D-ta, ce vorbești, Sava!“ — „Da ce să nu crez? Fata nu se uită urât la tine; dimăru-ți strigă de departe, de câte ori te întâlnește: „Să dea Dumnezeu bine, d-le Barbu, cum îți trăiești? Ian dă pe la noi mai des; am călătat tocmai vin de Mediaș, și să-l gustăm. Imi place de oamenii tineri, muncitori!“ — Și e drept, că-lătu vorbea așa cu mine.

Ana: Știam eu că umblă bine cu tine. — „Eu un tată de aur!“

Barbu: Și mie îmi plăcea asta din partea lui; da să cred dintr'asta, că mi-ar da fata de nevastă, ca și când ai strânge cuiva mâna; asta mi se părea și mie altă poveste! De aia nu mi-am

Cetiți și vă mirați!

Ocazie de felul acesta nu mai ai în viață!

600 de obiecte numai cu 4-20 Cor.

1 orologiu de precizie aurit, cu lanț, pentru care să dă garanță de 3 ani, o cravată elegantă de mătăsă la modă, 3 batoaste, 1 strălucit inel pentru bărbați, cu piatră scumpă imitată, 1 garnitură de podobe femeiești elegante, 1 frumos collier de măr-găritare orientale, podobe femeiești la modă, cu copcii libere, 2 brățare elegante, 1 păreche de cercei frumoși cu copcii libere, 1 minunată oglinda de buzunar pentru toaletă, 1 portofel de piele, 1 păreche de butoni pentru manjele din aur double de 3 grade, cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrate, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracție pentru tineri și bătrâni de-o potrivă, 1 carte practică pentru corespondență de dragoste între dame și domni, 20 de obiecte de corespondență și mai mult de 500 de obiecte necesare într-o casă. — Toate acestea, cu toate că eiasul singur plătește suma aceasta de bani, se pot căpăta numai pentru **4 cor. 20 fil.** Obiectele se trimit cu rambursă, ori cu trimiterea înainte a banilor pe adresa:

Wiener Central-Versandhaus

P. LUST

Krakau nr. C.

NB. Cine comandă 2 pachete, capătă rabat un briciu englez prima. Pentru cel necorăspunzător, banii se retrimite. :

Dr. Dimitrie Popa,

doctor în medicina universală, specialist în morhuri interne și de femei, fost medic de clinică universitară și de spital.

Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 3—5 ore p. m.

Nro. 240—1911

a. f. c. se. d.

Esarendare de domeniu.

Domeniul fondului central școlastic din districtul Năsăudului aflător pe hotarul comunei Cianul-mare (com. Turda-Arieș), de o pozițiune frumoasă, în estensiune de 1030 jug. 1204 orgii pătrate constător din arătură, fânaș și pășune împreună cu edificii de locuit și edificii economice, se va da pe calea licitațiunii publice în arândă pentru pășune eventual cultivare, începând din **24 Aprilie 1912 pe 6 ani după olaltă.**

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit 12000 cor.

Licitația se ține exclusiv cu oferte scripturistice închise, cari sunt de a se trimite până în **31 Iulie 1911 5 ore după amiază** cu valdiu de 1200 cor. la subscrisa comisie administratoare în Năsăud.

Oferentul trebuie să declare în ofertul său, că cunoaște condițiunile de licitație și de contract, pe acelea le primește și se supune lor necondiționat.

Condițiunile de licitație și de contract, se pot vedea în cancelaria fondurilor și pe spesele proprii se pot copia.

Din ședința comisiei administratoare de fondurile centrale școlastic și de știpendii din districtul Năsăudului ținută în Naszód, la 29 Aprilie 1911.

Pentru prezident: Dr. **Paul Tanco**, m. p.

Secretar: Dr. **Nestor Simon**, m. p.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furniseaza prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

intreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

tata să-mi tot spună: „Taci fată, nu mai plânge; o să-l ai, fiindcă-l plăci și tu!“ eu tot plângeam. (Răde. Ușa se dă în lături, Crișan apare în haine de sărbătoare.)

SCENA A 10-a.

Cei de mai 'nainte, Crișan.

Crișan: (serios) Ei, dragii mei, toate-gata! (lui Barbu) Știi toată învoiala, Barbule; dacă vrei să o mai citești încă odată...

Barbu: Nu, nicidecum. E timp pierdut.

Crișan: Atunci n'avem decât să punem iscăliturile dedesubt. (spre ușe) Rusane, Mitrofan, întrați; întrați toți! Faptele ale mari din viață să se întâmple în văzu' tuturor, așa vreau eu. Asta-i mai mult decât toate vorbele scrise pe hârtie. (Pe când vorbește Crișan, intră: Rusan, Mitrofan, Catarina, Maria, Ștefan și Streinii. Unii strâng mâna lui Crișan, alții Anei. Bătrânul notar a intrat cel de pe urmă, cu hârtii multe subsioară, salutând în toate părțile. Maria dă un scaun lângă masă. Tăcere generală. Notarul se așează și întreagă adunarea, femeii și bărbați, se îmbulzește împrejurul lui).

SCENA A 11-a.

Cei de mai 'nainte, Rusan, Mitrofan, Catarina, Notarul, Maria, Ștefan, Tărani și Tărance.

Notarul: Domnilor martori, ați cetit contractul de căsătorie între d. Irimie Barbu, sergent la jandarmerie, și între d-șoara Ana Crișan, fiica d-lui Petru Crișan și a Catarinei Crișan, născută

bătut eu capu cu flecăriile lui Sava și i-am răspuns: „Ca să vezi, că nu sânt eu așa de prost, cum mă crezi, tată Sava, am să cer să mă mute de aici“. — „Să nu faci una ca asta! Eu stau să jur, că or merge toate bine, numai să ai tu puțină îndrăzneală; la un om așa de treabă, cum ești, să te miri că nu e. Da fiindcă nu îndrăznești, o să îndrăznesc eu.“

„D-ta?“ — „Da, eu!“ Și a plecat numai, fără să-i fi răspuns cu ceva. Maica Domnului! Abea ce-a ieșit și bucuros l-aș fi chemat înapoi! Se întorcea casa cu mine, mi-era rușine de mine însu-mi și m'am ascuns după ușă... Mi-se părea vremea lungă de tot... da de tot... Sava a rămas mult. Imi închipuiam, cum o să ocolească tată-tău cu răspunsu: că fata mea e încă tânără... că poate să mai aștepte, și d'al de astea...

Ana: Bietul de tine!

Barbu: În sfârșit s'a întors; mi-a strigat de departe: „Hehehei, Barbule, da unde naiba ești?“ — „Ei, aicea sânt! Te-au pofitit frumușel afară?“ — „Pe mine, afară?“ Toți sânt învoiiți, tata, mama... — „Și Ana?“ — „Ana? da zău!“ Vezi, când am auzit asta, am fost așa de fericit!... Tata Sava nu e frumos, nu-i așa?... da l-am apucat (își duce brațul după gâtul Anei) și l-am sărutat.. l-am sărutat! (sărută pe Ana, care râde) Atâtea fericire n'am simțit eu de când trăiesc!

Ana: Tocmai ca mine, când mi-s'a zis: „Domnul Barbu ți-a cerut mâna. Il vrei?“ Am strigat îndată: — „Pe asta, ori pe altu nu, mai bine să mor decât să iau pe altul!“

Am plâns fără să știu pentru ce și putea

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel mai modern. ...
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical :
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.
Director-șef : **Dr. A. Cozmutza.**
Consultanți dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte :

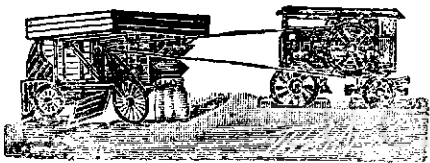
**Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.**

**Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorților).**

Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu
**motor
bun
perfect**
și de o **productivitate deosebită**

cu prețuri favorabile, sub condiții avan-
tagioase, având garanție deplină, — adresează-
vă-te cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN**BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.**

Intreprindere comercială de mașini industriale și economice,
și firma va trimite **preț-curent și eliminare de
spese — gratis.**

Caut un**candidat de avocat român****cu praxă**pe lângă condițiuni favorabile. — Aplicare
imediată. — A mi-se adresa direct.

Dr. **Ioan Hica**, avocat
Hațeg—Hátszeg.

Covârșesc orice concurențăprin bunătatea, durabili-
tatea și ieftinătatea lorghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din
piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui**Czernóczy Mihály,**de sub numărul 3 strada **Kossuth, Arad.**
Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.**Un candidat de
avocat român**cu praxă, află aplicare momentană în can-
celaria mea.Reflecții rog să se adreseze subscri-
sului :

Dr. Ion P. Olteanu,
avocat.
Magyarlâpos.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAURmedic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentistică.**Arad, Andrassy-tér Nr. 22.**

Etajul I., în fața pal. administrativ (comit.)

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare

Dr. Em. Grigorovița, Cum a fost odată,
schițe din Bucovina cu 84 ilustrații în text
Dr. Em. Grigorovița, Peatra muierii, roman
istoric

Merimée Pr. Don Jnan, trad. de S. Nădejde
Ciocârlan I., Inimă de mamă

Tailler Em., Succesul în viață
Al. Dumas, Tatăl, Măestrul Adam Calabrezul
Shakespeare W. „Regele Lear“ tragedie în
5 acte și 25 tablouri

Eftimiu Victor, Înșirate Mărgărite. Poem
feeric

Gorki M., Mama, roman
Payot I., Educația voinței

Mikszath C., Cavalerii
Jules Payot Educația voinței

Tăslăuanu C. Oct. Informații literare cul-
turale 1903—1911

Iorga N. Studiu și documente cu privire
la Istoria Românilor vol. XIX.

Agârbiceanu I. Două iubiri
„ „ In clasa cultă.

Ghibu I. Ziaristica bisericească la Români
Golescu Const.: Insemnările călătoriei mele
făcută în anul 1824, 1825—1826

Viora din Bihor, Viorele, schițe și nuvele.
Stavri A. Luminișuri, poezii

Pestalozzi H. Leonar și Ghertruda, o carte
pentru popor tradusă în românește și
însoțită de o introducere de Ion A. Ră-
dulescu-Pogoneanu

Poe Edgar, Ingropat de viu
Martig. Em. Psihologia pedagogică

Tschudi Clara: „Tinerețea Mariei Antoaneta
Boteni I.: „Drumuri“

Mosoch Sacher: „Buni și răi, gazetarii“
Anghel D., Povestea celor năcăjiți. Fantazii
și portrete

Sadovean Pevestiri din războiu ediția II.
„ Floare ofilită ed. II.

„ Apa morților roman,
Henrich Ibsen Poesii trad. de Iosif și Anghel
Mironescu Dr. Th. Cura de slăbit și de
îngrășat

Flamarion C. Urania vol. I și II à
Wilde Oscar Pescarul și sufletul său trad.
de Anghel.

Dr. Ghibu On. Cercetări privitoare la
situația învățământului nostru primar.

Agârbiceanu I. În întuneric.
Gârleanu Em. Din lumea celor cari nuvântă

Nistor. Are cineva ceva împotriva? (tăcere com-
pletă) Dacă doriți, îl mai citesc odată.

Mai mulți: Nu, nu, e de ajuns.

Notarul: (ridicându-se) Atunci să începem
cu iscălitul.

Crișan: (tare și sărbătorește) Încă puțin...
lăsați-mă să spun câteva vorbe. (lui Barbu) Bar-
bule, ascultă-mă. De azi încolo mă uit la d-ta
ca la băiatul meu și-ți încredințez în mâni feri-
cirea Anei mele. Știi, că ce aveam noi mai
scump pe lume, ne sunt copiii: dacă n'o știi, o
să o știți amândoi, mai târziu, că în copii e
toată bucuria, toată nădejdea și toată viața no-
astră; că nu ne este nimic prea greu când e
vorba de ei, nici lucru, nici osteneala, nici
lipsa; că dai toate pentru ei, și că ai mai mare
a noastră nenorocire nu e nimica față de du-
rerea, care o simțim, când îi vedem pe ei nen-
rociți! Poți să înțelegi, câtă încredere am în d-ta,
cât de mult te cinstesc, de-ți dau fără de nici o
frică, plin de bucurie, soarta singurei noastre
copile în mâinile d-tale.

Au cerut-o mulți tineri bogați. De nu m'aș
fi uitat decât numai la bogăție, i-aș fi putut lua
de gineri; da' pun peste bogăție *cinstea și curajul*,
luate peste picior de mulți oameni. Astea sunt
adevăratele bogății, la cari țineau mult odinioară
bătrânii noștri și pe cari le pun și eu deasupra
tuturora. Poți să strângi mult bănet, adunându-l
laolaltă și făcându-l gramezi, da' *cinste* n'ai nici
când cu asta! De aia am și dat laoparte pe aia,
cari n'au adus decât bani și iau în familia mea

pe unu' care n'are nimica alta, decât numele al
bun, curajul și inima lui ai bună. (întorcându-se
spre ceilalți, cu glas înalt). Da, am ales pe Iri-
mie Barbu mai întâi de toate, fiindcă este
un *om de cinste*, care are să facă fericită pe
fața-mea.

Barbu: (mișcat) Ți-o promit! (îi strânge
mâna lui Crișan).

Crișan: Bine, atunci să iscălim.

Notarul: (se întoarce de pe scaun) Cuvin-
tele rostite și auzite de d-voastră, aici, din partea
d-lui Crișan, sunt cuvinte de aur, cari arată în-
țelepciunea d-lui primar. Multe părechi am mai
avut înaintea mea, da' totdeauna se mărita lunca
cu grădina, și coroana cu galbenul! Dacă îm-
preuni bogăția cu cinstea și omenia, ca aici,
atunci zic și eu, că e un lucru frumos și vrednic
de cinste. — Și să-mi credeți mie, că eu am vă-
zut multe pe lumea asta: eu poftesc, că legătura
asta o să fie o legătură trainică și fericită, după
cum e vrednică de o păreche cum e a noastră.
Câsnicii ca astea se leagă tot mai puține. (întor-
cându-se spre primar) D-le primar...

Crișan: S'auzim...

Notarul: Trebuie să-ți strâng mâna. Ai vor-
bit minunat.

Crișan: Vorbesc cum gândesc.

Rusan: Așa-i, așa și gândești; păcat, că
n'ai mulți semeni.

Mitrofan: N'am obicei să mă dau bătut
cu una, cu două, da' acum ai vorbit frumos. (Ana
și *Catarina* se îmbrățișează plângând. Mai multe

femei le împresoară, unele din ele suspină. Cri-
șan deschide masa de scris, scoate o pungă mare
ea, pe care o pune în fața notarului. Toți se
uimiți.)

Crișan: (serios) D-le notar, aici e zest
stă pregătită de doi ani de zile. Nu-s vorbe go-
nu e hârtie, e *aur curat*: trei zeci de mii de
roane, numărați gata!

Toți: (încet) Treizeci de mii!...

Barbu: Asta-i prea mult, prea mult!

Crișan: (rizând din toată inima) A, ce
atâta vorbă, Barbule. Tata și fecioru nu se
guiesc atâta. Dacă n'om mai fi, eu și *Catarina*
mea, o să găsiți voi încă multe alte lucruri.
Da ce mă bucură mai mult e, că banii ăștia
muncii cinstite și le cunosc eu prea bine obâr-
Știu, că nu e nici un ban câștigat pe nedrept
știu că... (se aud zurgălaele în pungă).

Notarul: (întorcându-se) Ei, d-le Barbu,
iscălitura! (Barbu subscrie. Crișan rămâne ne-
cat, cuprins de groază, cu ochii ațintiți la pu-
cu galbeni.)

(Va urma)

Prima fabrică de
maccaroane și aluat în Ardeal

Jacob Uhl

proprietarii primei mori cu sul din Țețat
Sibiiu—Nagyszeben, str. Șaguna 17.

Filiale: Saggasse nr. 30, Jungerwaldstrasse nr. 3.

Le recomandă maccaroanele și alte fabri-
cale de aluat recunoscute ca excelente.

1909 Paris grand Prix.

Premiat: Presburg 1908, cu crucea de onoare cu
coroană de aur și cu medalia expoziției.

Premiat:

Sibiiu 1903 cu crucea de argint.

Premiat:

↓ Tlmișoara 1908 cu medalie de aur.

Premiat: 1909 Mähr-Ostran cu premiul prim,
diploma de onoare.

Prima fabrică de brânză din Ardeal
mănată cu electricitate.

Urmașul lui Ioan Groffner

Frideric Homm
Sibiiu — Nagyszeben.

Telefon Nr. 148. • Weinanger 2—6. • Intemeiată în 1872.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrássy nr. 20.
Comande din provinciă se execută în aceeași zi.

25 (11)

Fabrică de brânză fină de oaie.

Vânzare en gros și în detal cu Ardeleni.

Brânză Grojer și Emmenthal, unt de teo.

Producție de ouă artificiale și răcoritoare.

ANUNȚ.

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în *mașini de treerat cu brațul, cu manej în curele sau cu transmi-
siuni, treerător cu scuturător de paie cu însăcutor și dublu curățitor de ori ce mărime, asemenea motoare încălzite cu ben-
sin sau păcură dela 2 cai putere însus, mașini de treerat trifoiu, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, cositoare de
nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu darac sau lup, piua pentru abule (postav), mori
pe postament foarte solid din lemn tare, pietrii de mori de Buda, franceze, sucroer, cincantină, și de Königsberg.*

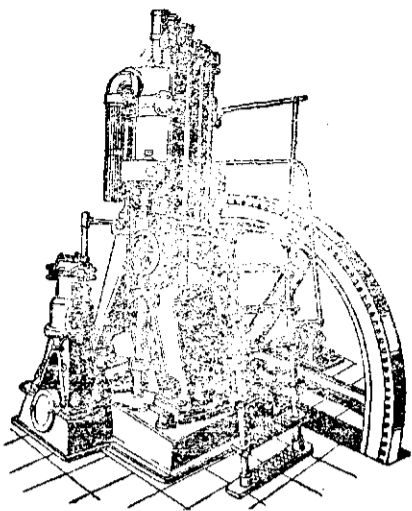
Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agri-
cole sau industriale în asortiment mare
depozit din ori ce soiul de mașini mari
sau mici, cu **prețurile cele mai
moderate și condițiuni de plată
favorabile.**

Cine dorește a-și procura ori și ce ma-
șini și vrea să fie cinstit servit — cu
garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloage și desemnuri la cerere
gratis și franco.

Feriți-vă de escroci?

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și ofițanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolară
din Cincibiserici 1907 cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doă fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

B r a ș o v .

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efetește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana“, mori mănate cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
rețerintelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —
(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, hysterie, anemie,
diabet, diatheză urică, rheumatism, boale de stomach
: : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
: : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

FISCHER

Mare depozit de rufării.

A R A D, piața libertății numărul 12.

Prețuri foarte scăzute!

Cămăși bărbătești fine, de medepolon alb se afia
numai la firma mea, acum cu
— — **fl. 1-25, 1-50, 1-75.**

„ „ din zefir fin englez, în modele
elegante, acum **1-30, 1-75, 1-95.**

„ **de vară** din zefir englez de tot fin, noutăți
cu gulere duble înalte, acum **1-50,**
— — — — — **1-55, 1-75.**

Pălării pentru domni în forme de modă, de purtat
în calitate bună, acum **1-30,**
— — — — — **1-55, 1-75.**

„ „ „ în calitate de tot fină în forme
și colori după modă, acum
— — — — — **1-90, 2-25, 2-50.**

„ „ **băieți** în toate colorile după formele
modei, acum **1, 1-25, 1-50.**
Căciuli engleze pentru bărbați și copii mare asortim., acum
— — — — — **1-50, 1-90, 1-150.**

Izmene din köpper fin sau pânză, după croiu nemțesc sau
— — — — — francez, acum — **75, 90, 1-50.**

Umbrele calitate bună, desfacere ocazională, numai la firma
— — — — — mea atât de ieftine, acum **1-39, 1-50, 1-75.**

Ocaziune de cumpărat, clasă separată, preț ieftin fără păreche
numai la firma mea se capătă.

Ciorapi fini în colori după modă 19 cr.

Cravate de mătăsă, asortiment mare 25 „

Batiste de calitate fină 19 „

Mănuși de ață în colori 29 „

Căciule de șport din pânură 45 „

Bastoane de plimbare, mare asortiment 45 „

Portofelii pentru bani din piele 45 „

Tabachere din piele 75 „

Ridicole femeiești din piele 65 „

Ciorapi femeiești după modă 39 „

Brâne de cauciuc pentru femei după modă. 50 „

Cămăși femeiești calitate bună 95 „